

Opetusministeriön hallinnonalan talousarvioehdotuksen rakenteen ja selvitysosien sisällön uudistaminen

Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2006:11

Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä.

Undervisningsministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar.

Opetusministeriön hallinnonalan talousarvioehdotuksen rakenteen ja selvitysosien sisällön uudistaminen

Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2006:11

OPETUSMINISTERIÖ

Undervisningsministeriet

MINISTRY OF EDUCATION

Ministère de l'Éducation

Opetusministeriö / Undervisningsministeriet

Talouksyksikkö / Ekonomienheten

PL / PB 29

00023 Valtioneuvosto / Statsrådet

<http://www.minedu.fi/julkaisut/index.html>

Yliopistopaino / Universitetstryckeriet, 2006

ISBN 952-485-133-4 (PDF)

ISSN 1458-8102

Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä/

Undervisningsministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar 2006:11

Kuvailulehti

Julkaisija
Opetusministeriö

Julkaisun päivämäärä
10.3.2006

Tekijät (toimielimestä: toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri) Puheenjohtaja Hannu Mäkinen (ohjausryhmä) Puheenjohtaja Eero Pulkkinen (valmisteluryhmä) Sihteerit Tommi Nieppola, Pasi Rentola (ohjausryhmä) Sihteeri Pasi Rentola (valmisteluryhmä)	Julkaisun laji Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä		
	Toimeksiantaja Opetusministeriö		
	Toimielimen asettamispyvm 7.1.2005	Dnro 2/040/2005	
Julkaisun nimi (myös ruotsinkielinen) Ehdotus opetusministeriön hallinnonalan talousarvioehdotuksen rakenteen ja selvitysosien sisällön uudistamiseksi (Undervisningsministeriets förvaltningsområde i budgetförslaget - förslag till reform av huvudtitelns struktur och förklaringsdelar)			
Julkaisun osat Muistio + liitteet			
Tiivistelmä Vuoden 2005 alussa asetettiin ohjausryhmä ja valmisteluryhmä valmistelemaan talousarvioehdotuksen rakenteen ja selvitysosien uudistamista. Tavoitteena oli muun muassa ehdottaa hallinnonalan talousarviopäälukalle tarkoituksenmukainen rakenne, uudistaa lukujen ja momenttien selvitysosia sekä tehdä ehdotuksia perusteluista poistettavista osista. Ohjausryhmä on linjannut uudistuksen pääperiaatteet ja hyväksynyt valmisteluryhmän laatiman rakenne-ehdotuksen sekä malliluvut ja -momentit. Hallinnonalan päälukka- ja lukuperustelut on vuoden 2006 talousarvioesityksessä uudistettu työryhmän ehdotusten pohjalta. Päälukokan rakennetta ehdotetaan uudistettavaksi yhdistämällä päälukokan alussa olevat neljä lukua sekä muuttamalla osittain muiden lukujen järjestystä ja numerointia. Momentin perustelujen rakennetta ehdotetaan selkeytettäväksi. Uudistukset ehdotetaan toteutettavaksi vuoden 2007 talousarvioehdotuksessa.			
Avainsanat Talousarvio, perustelut, päätösosa, selvitysosa, päälukka, luku, momentti.			
Muut tiedot			
Sarjan nimi ja numero Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2006:	ISSN 1458-8102	ISBN 952-485-133-4 (PDF)	
Kokonaissivumäärä 46	Kieli suomi	Hinta	Luottamuksellisuus julkinen
Jakaja Yliopistopaino		Kustantaja Opetusministeriö	

Presentationsblad

Utgivare
Undervisningsministeriet

Utgivningsdatum
10.3.2006

Författare (uppgifter om organets namn, ordförande, sekreterare) Ordförande: Hannu Mäkinen (ledningsgruppen), Eero Pulkkinen (beredningsgruppen) Sekreterare: Tommi Nieppola, Pasi Rentola (ledningsgruppen), Pasi Rentola (beredningsgruppen)	Typ av publication Undervisningsministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar		
	Uppdragsgivare Undervisningsministeriet		
	Datum för tillsättande av 7.1.2005 Dnro 2/040/2005		
Publikation (även den finska titeln) Undervisningsministeriets förvaltningsområde i budgetförslaget - förslag till reform av huvudtitelns struktur och förklaringsdelar (Ehdotus opetusministeriön hallinnonalan talousarvioehdotuksen rakenteen ja selvitysosien sisällön uudistamiseksi)			
Publikationens delar Promemoria + bilagor			
Sammandrag <p>I början av 2005 tillsattes en ledningsgrupp och beredningsgrupp med uppgift att bereda en reform av strukturen och förklaringsdelarna i budgetförslaget. Målet var bl.a. ett förslag till ändamålsenlig struktur i huvudtiteln för förvaltningsområdet, förnyade förklaringsdelar i kapitel och moment samt förslag om avsnitt som kunde slopas i motiveringarna.</p> <p>Ledningsgruppen har angett huvudprinciperna för reformen och godkänt beredningsgruppens strukturförslag samt modellkapitel och -moment.</p> <p>I budgetpropositionen 2006 förnyades förvaltningsområdets huvudtitel- och kapitel motiveringar utgående från arbetsgruppens förslag.</p> <p>Det föreslås att strukturen under huvudtiteln ändras så att de fyra första kapitlen slås ihop och att ordningen och numreringen av de andra kapitlen delvis ändras. Strukturen i motiveringen till momenten föreslås bli tydligare. Ändringarna föreslås bli genomförda i budgetförslaget för 2007.</p>			
Nyckelord Budget, motiv, beslut, förklaringar, huvudtitel, kapitel, moment			
Övriga uppgifter			
Seriens namn och nummer Undervisningsministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar 2006:11	ISSN 1458-8102	ISBN 952-485-133-2 (PDF)	
Sidoantal 46	Språk finska	Pris	Sekretessgrad offentlig

Opetusministeriön talousarvioehdotuksen rakenteen ja selvitysosien uudistusehdotus

Tausta ja tavoitteet

Valtiovarainministeriön johdolla on valmisteltu vuodesta 2003 alkaen uusimuotoista tili- ja tulosvastuuta ja siihen liittyviä menettelyjä koskien tulosohjausta, toiminta- ja taloussuunnitelmaa, talousarvion rakennetta ja kertomusjärjestelmää. Opetusministeriö ja sosiaali- ja terveysministeriö valittiin piloteiksi uusimuotoisen talousarviorakenteen kehittämisessä. Opetusministeriö asetti 7.1.2005 ohjausryhmän ja valmisteluryhmän valmistelemaan hallinnonalansa talousarvioehdotuksen rakenteen ja selvitysosien uudistamista.

Uudistustyön tavoitteena oli laatia ehdotukset:

- hallinnonalan talousarviopääluokalle tarkoituksenmukaisesta rakenteesta,
- selvitysoisiin tarvittavista uusista ehdotusten taustoja ja järjestelmien rakennetta kuvaavista jaksoista,
- perusteluista poistettavista osista,
- poliittisen ohjauksen ja seurannan kannalta tarkoituksenmukaisen tulostavoitteiston asettamisen periaatteista ottaen huomioon mm. tulosohjaus- ja tilivelvollisuus uudistuksen lähtökohdat,
- siitä, miltä muilta osin tarvitaan toimintapolitiikan linjauksia kuvaavia, talousarviossa tehtäviin ratkaisuihin kytkeytyviä selostuksia selvitysoisiin sekä
- muista mahdollisesti tarvittavista uudistuksista ja muutoksista.

Valmistelutyössä tuli toimeksiannon mukaan ottaa huomioon talousarvioehdotuksen kytkentä hallinnonalan muuhun suunnitteluun ja johtamiseen sekä näihin liittyviin prosesseihin. Lisäksi tuli ottaa huomioon talousarvioesityksen perusteluiden merkitys valtion talousarviosta annetun lain 17 ja 18 §:ssä säädetyn tilinpäätöskertomuksen ja siihen otettavan ministeriön toimialan tuloksellisuuden kuvauksen laadinnalle.

Uudistustyön etenemistä ohjasi ja valvoi ohjausryhmä, jonka tehtävänä oli samalla varmistaa työn riittävä yhdenmukaisuus muiden hallinnonalojen vastaavien uudistusten kans-

sa. Ohjausryhmän kokoonpano oli seuraava: puheenjohtaja Hannu Mäkinen, apulaisbudjettipäällikkö (VM), jäsenet Arvo Jäppinen, ylijohtaja (OPM), Riitta Kaivosoja, ylijohtaja (OPM), Eero Pulkkinen, talousjohtaja (OPM), Matti Väisänen, taloussuunnittelupäällikkö (OPM), Raija Koskinen, budjettineuvos (VM), Tuomas Pöysti, valtioneuvoston controller (VM), Elina Selinheimo, budjettineuvos (VM), Helena Tarkka, budjettineuvos (VM) sekä sihteerit Tommi Nieppola, hallitussihteeri (VM) ja Pasi Rentola, finanssisihteeri (OPM).

Uudistamishdotukset laati valmisteluryhmä, jonka kokoonpano oli seuraava: puheenjohtaja Eero Pulkkinen, talousjohtaja (OPM), varapuheenjohtaja Matti Väisänen, taloussuunnittelupäällikkö (OPM), jäsenet Kirsi Kangaspunta, suunnittelupäällikkö (OPM), Janne Puhakka, ylitarkastaja (OPM), Tiina Heikkinen, tarkastustoimen päällikkö (OPM), Arto Merimaa, budjettineuvos (VM), Jouko Narikka, budjettineuvos (VM), Soili Vasikainen, valtioneuvoston apulaiscontroller (VM) ja sihteeri Pasi Rentola, finanssisihteeri (OPM).

Uudistustyön valmistuttua ehdotus luovutetaan opetusministeriölle.

Helsingissä 10 päivänä maaliskuuta 2006

Hannu Mäkinen

Arvo Jäppinen

Riitta Kaivosoja

Eero Pulkkinen

Matti Väisänen

Raija Koskinen

Tuomas Pöysti

Elina Selinheimo

Helena Tarkka

Kirsi Kangaspunta

Janne Puhakka

Tiina Heikkinen

Arto Merimaa

Jouko Narikka

Soili Vasikainen

Tommi Nieppola

Pasi Rentola

Sisältö

Talousarvioesityksen perusteluiden uudistuksen periaatteet	8
1 Keskeiset tavoitteet	8
2 Muiden asiakirjojen hyödyntäminen	9
3 Yleisperustelut	9
4 Pääluokan rakenne	9
5 Pääluokkaperustelut	10
6 Lukuperustelut	11
7 Momenttiperustelut	12
8 Yleisiä näkökohtia selvitysosista	12
8.1 Tavoitteiden esittäminen	12
8.2 Perusteluiden ja määrärahaehdotusten yhteys	13
8.3 Kustannustiedot	14
8.4 Taulukot, kuviot ja viittaukset	14
9 Talousarvioehdotusten liitemuistiot	14
10 Eri päätösasiakirjojen keskinäisiin suhteisiin liittyviä linjauksia	15
10.1 Talousarvioesitys	15
10.2 Tilinpäätöskertomus	16
10.3 Hallituksen toimenpidekertomus	16
10.4 Valtiontalouden kehyspäätös	16
10.5 Hallituksen strategia-asiakirja (HSA)	17
10.6 Sektorisuunnitelmat (valtioneuvoston käsittelemät)	17
10.7 Toiminta- ja taloussuunnitelma	17
10.8 Tulostavoiteasiakirja (nk. tulossopimus)	18
10.9 Ministeriön sekä viraston ja laitoksen tilinpäätös ja toimintakertomus	18
10.10 Ministeriön tilinpäätös- ja toimintakertomuskannanotto	18
Opetusministeriön hallinnonalan talousarvioehdotuksen rakenne	19
Liite 1: Uudistettu luku- ja momenttirakenne	19
Liite 2: Pääluokan 29 perustelut (TAE 2006)	23
Liite 3: Luku 10. Yliopisto-opetus ja -tutkimus (TAE 2006)	33
Liite 4: Luku 40. Yleissivistävä koulutus (TAE 2006)	35
Liite 5: Luku 98. Liikuntatoimi (TAE 2006)	38
Liite 6: Momenttimalli (29.10.21)	40
Liite 7: Momenttimalli (29.10.30)	42
Liite 8: Momenttimalli (29.80.52)	44

Talousarvioesityksen perusteluiden uudistuksen periaatteet

1 Keskeiset tavoitteet

Talousarvioesitys (jatkossa TAE) on ennen muuta ehdotus valtion varojen kohdentamiseksi eri käyttötarkoituksiin. Talousarvio (jatkossa TA) on osa kansanvallan ja parlamentaarisen päätöksenteon ydinsisältöä. TAE:n perusteluiden tulee palvella näitä perimmäisiä tarkoituksia.

Perusteluiden tulee tarjota hyvä pohja päätöksenteolle. Niiden tulee sisältää oikeat ja riittävät tiedot valtion varojen käyttöä koskevien ratkaisujen tueksi. Perusteluihin tulee sisällyttää tiiviisti vain TA:ssa tapahtuvan päätöksenteon kannalta merkityksellistä aineistoa ja siten esitettynä, että sitä voidaan aidosti hyödyntää päätöksenteossa. Perustelujen tulee antaa oikea ja riittävä kuva valtion varojen käytön kohteista ja käytölle asetettavista tavoitteista.

TAE:n perusteluiden uudistuksessa pyritään parantamaan päätöksentekijöiden eli eduskunnan ja hallituksen edellytyksiä tehdä ratkaisuja.

Tämän tavoitteen edesauttamiseksi

- TAE:n havainnollisuutta ja johdonmukaisuutta lisätään
- TAE:ssä käytetään selkeää yleiskieltä eikä vaikeasti ymmärrettävää suunnittelukieltä
- TAE:n tekstejä lyhennetään ja karsitaan sekä ilmaisutapoja tiivistetään ja täsmennetään
- TAE:ssä esitetään olennaisimmat taustatiedot ja perustelut ehdotukselle
- TAE:stä poistetaan sisällyksettömät tai talousarviopäätökseen liittymättömät tekstit. TAE:ssä ei saa olla tekstejä, joilla ei ole yhteyttä päätösosassa tehtäviin ehdotuksiin ja
- TAE:n pääluokka-, luku- ja momenttiperusteluiden keskinäinen suhde järjestetään siten, että asioiden esittäminen etenee perustelutasolta toiselle keskeisistä, yleisistä näkökulmista johdonmukaisella tavalla yksityiskohtaisempiin tarkasteluihin ja samojen asioiden toistamista vältetään.

2 Muiden asiakirjojen hyödyntäminen

Valtiolla on useita muita virallisia, säännöllisesti käsiteltäviä ja hyväksyttäviä asiakirjoja kuin talousarvio (tai TAE). Tällaisia ovat mm. valtion tilinpäätöskertomus, hallituksen toimenpidekertomus, hallituksen strategia-asiakirja ja toiminta- ja taloussuunnitelmat. Eräs perustelujen uudistuksen tavoite on hyödyntää asioiden esittämisessä nykyistä selvästi enemmän muita asiakirjoja. TAE on asteittain kasvanut sivumäärältään. Siksikin on toivottavaa, että asiaselostuksia voitaisiin rohkeasti siirtää TAE:sta muihin asiakirjoihin.

TAE:n perusteluista tulisi joko kokonaan poistaa tai siirtää soveltuvaan muuhun asiakirjaan sellaiset jaksot, jotka eivät nyt linjattavien periaatteiden mukaan kuulu TAE:een. Muista asiakirjoista on joitakin keskeisiä selostettu myöhemmin erillisessä jaksossa, joka antaa tukea myös soveltuvan esittämisyhteyden valinnalle.

3 Yleisperustelut

Yleisperusteluissa esitetään yhteenveto TAE:stä. Siten yleisperusteluissa ei tulisi olla sellaisia kannanottoja, jotka eivät sisälly yksityiskohtaisiin perusteluihin eli lähinnä menopuolen pääluokkiin. Yleisperusteluissa pyritään ennen kaikkea antamaan tiivis kuvaus TAE:n sisältämisestä uusista ehdotuksista. Tämä tavoite on varsinkin hallinnonaloittaisilla jaksoilla. Lisäksi yleisperusteluista on saatava hyvä yleiskäsitys TAE:n kokonaisuudesta, kuten menoja tulokehityksestä. Yleisperusteluissa selostetaan myös eräitä asiakokonaisuuksia (esim. politiikkaohjelmat, t&k-politiikka, alueiden kehittäminen ja rakennepolitiikka jne.) TAE:ssä tehtävien ehdotusten näkökulmasta.

Poikkeuksena pääsäännöstä yleisperusteluissa voi kuntataloutta koskevissa asioissa (mm. peruspalvelubudjettitarkastelu) olla sellaisia politiikkalinjauksia ja ehdotusten perusteluita, joita ei erikseen esitetä pääluokkien perusteluissa. Kysymys on merkittävästä poikkialueellisesta kokonaisuudesta, joka on perusteltua esittää kootusti pääluokkia yleisemmällä tasolla.

4 Pääluokan rakenne

Talousarvioesityksessä kunkin pääluokan luku- ja momenttirakenne tulee muodostaa toimintojen johtamista palvelevaksi johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi siten, että samaan lukuun kerätään samaan aihekokonaisuuteen liittyviä asioita.

Lukurakenteen tulisi mahdollisimman hyvin palvella eduskunnan ja hallituksen valtiontaloudellista päätöksentekoa siten, että johtamisen kannalta samaan toiminnalliseen tai taloudelliseen kokonaisuuteen kuuluva rahoitus käsitellään yhdessä luvussa. Luvun momenteista tulisi olla mahdollista kirjoittaa yhtenäiset lukuperustelut. Lukurakenteen tulisi tukea selkeiden ja mielekkäiden tulostavoitteiden asettamista sekä tavoitteiden toteutumisen seuranta. Lukuja voi perustua esimerkiksi lakisäätöisiin toiminnallisiin kokonaisuuksiin tai palvelu- tai rahoitusjärjestelmäkokonaisuuksiin. Näiden yleisten kriteerien pohjalta lukujen muodostamisen yksityiskohtaiset perusteet voivat jonkin verran vaihdella eri pääluokissa.

Virastojen ja laitosten toimintamenomomentit voidaan myös ryhmitellä lukuihin virastojen toiminnan pääasiallisen tarkoituksen perusteella, jolloin momentit on ryhmitelty hallintovirastoihin, sääntely- ja valvontavirastoihin sekä tutkimukseen ja kehittämiseen. Mahdollista on myös muodostaa ministeriön valmistelu- ja ohjausvastuulla olevia yhteis-

kuntapolitiikan eri lohkoja seuraava lukujako, jossa kunkin politiikkalohkon toteuttamiseen liittyvät määrärahat kootaan samaan lukuun. Tällaisessa lukurakenteessa ei tarvitse välttämättä eikä usein ole tarkoituksenmukaista käyttää pohjana valtioneuvoston ohjesäännössä käytettyä politiikkalohkoryhmittelyä.

Lukurakennetta muotoiltaessa tulee tavoitteena pitää sitä, että lukujen määrä pysyy alle kymmenessä. Myöskään momenttien määrä ei saisi samassa luvussa ylittää kymmentä. Lukujen keskinäinen järjestys on syytä muodostaa lukujen sisältöjen kannalta loogiseksi. Tässäkin asiassa on irtauduttava vanhasta pohjasta ja haettava uusi perustelluin ratkaisu.

Luvut numeroidaan 01, 10, 20, 30, 40, ... ,90. Lisälukuja voidaan käyttää tarvittaessa ja ne tulisi numeroida 11, 21, 31, ... ,91.

Luku 01 aloitetaan ministeriön toimintamenomomentilla 21. Arvonlisäveromäärärahat siirretään momenteille 29.

Lukujen ja momenttien nimien tulee olla niin lyhyitä kuin on mahdollista niiden sisällöllistä kuvaavuutta menettämättä.

Samalle momentille otetaan samanlaisia menolajeja tai toimintoja koskevia määrärahoja.

Varsinkin pienehköjä samantyyppisiä momenteja on syytä pyrkiä yhdistämään. Mitoitukseltaan harkinnanvaraisia menoja ei kuitenkaan pidä budjetoida samalle arviomäärärahamomentille, jolle on budjetoitu perusteiltaan sidottuja menoja. Nykyiset tällaiset momentit tulee purkaa, jos se on mahdollista. Jos tämä ei jostakin perustellusta syystä olisi mahdollista, on harkinnanvaraiset menot kuitenkin ehdottomasti esitettävä arviomäärärahamomentilla enintään-erinä. Tämä johtuu siitä, että kannanotto harkinnanvaraisten menojen mitoittamiseen kuuluu eduskunnalle eikä sitä voida jättää toimeenpanovallan harkintaan.

5 Pääluokkaperustelut

Pääluokkaperusteluissa voi olla päätösosa, jossa voi olla yksittäisiä päätöksiä kuten valtuuksia tai koko pääluokkaa koskevia ratkaisuja esim. määrärahojen käytöstä siltä osin kuin niitä ei ole voitu sisällyttää talousarvioesityksen yksityiskohtaisten perusteluiden yleiseen osaan tai luku- tai momenttiperusteluiden päätösosaan.

Pääluokkaperusteluissa on selvitysosa, jossa keskitytään yhteiskuntapolitiikan tärkeimpiin tavoitteisiin ao. hallinnonalalla ja merkittävimpien uudistusten tavoitteiden kuvaamiseen.

Talousarvioesityksen pääluokkaperusteluissa voidaan aluksi esitellä yleistä taustaa hallinnonalasta ja sen toiminnan keskeisestä sisällöstä. Tässä yhteydessä voidaan ottaa esiin olennaisimpia kehitystietoja. Samalla on myös syytä esittää lyhyt toimintaympäristön tärkeimpien muutossaasteiden ja riskien kuvaus. Kuvaukseen otetaan asioita, joilla on huomattavaa merkitystä yhteiskuntapolitiittisten tavoitteiden asetannalle ministeriön toimialalla tai asetettujen tavoitteiden saavuttamiselle (yhteiskunnalliselle vaikuttavuudelle).

Pääluokkaperusteluissa voidaan kuvata keskeisistä julkisen talouden osa-alueista (opetus, sosiaaliturva, terveydenhoito jne.) lyhyesti myös olemassa olevan järjestelmän työnjaon ja rahoituksen jakaantumisen pääpiirteet.

Pääluokkaperusteluiden selvitysosaan otetaan toimialan tärkeimmät yhteiskuntapolitiikan tavoitteet (yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet ja niihin liittyvät tavoitteet kustannusvaikuttavuudelle), joille muodostavat pohjan hallituksen asettamat strategiset tavoitteet. Tavoitteiden tulisi olla johtamisen ja seurannan kannalta toimivia. Suositeltavaa on pyrkiä siihen, että tavoitteita olisi enintään muutama.

Pääsääntöisesti yhteiskunnalliselle vaikuttavuudelle asetettuja tavoitteita esitetään vain pääluokkaperusteluissa. Luku- ja momenttiperusteluissa esitetään näihin tavoitteisiin pääsemiseksi edellytettäviä tavoitteita toiminnalliselle tuloksellisuudelle.

Yhteiskuntapoliittisista tavoitteista esitetään muutama indikaattori tai arviointikriteeri. Indikaattorit valitaan siten, että ne kuvaavat politiikan tuloksia tai hallinnon toiminnan tuloksia. Julkisen palvelutarjonnan volyymitiedot eivät ole yhteiskunnallisen vaikuttavuuden indikaattoreita, mutta niistä voidaan esittää kokoavia tietoja pääluokkaperusteluissa.

Yhteiskuntapoliittisia tavoitteita kuvaavat indikaattorit on usein perusteltu koota taulukkoon, jossa esitetään aikasarjana indikaattorin kehitys sekä tavoiteltu tai ennustettu kehitys. Indikaattoreista esitetään aikasarja, joka antaa oikean ja riittävän kuvan tavoitteen kehityksestä. Sarjassa esitetään kuitenkin aina sen talousarviovuotta edeltävän tai sitä edeltävän vuoden tiedot, jolta kyseiset tiedot ovat saatavilla. Tavoitteiden osalta esitetään lyhyesti myös, miten talousarvion yhteydessä tehtävillä päätöksillä ja valtion omalla sekä valtion rahoittamalla toiminnalla edistetään tavoitteiden saavuttamista. Tärkeää olisi esittää selkeästi tavoitteenasettelun ja talousarvion yhteydessä tapahtuvan rahoituspäätöksenteon välinen yhteys.

Pääluokkaperusteluiden selvitysosaa otetaan myös tiivistetysti tiedot taloudellisesti ja yhteiskuntapoliittisesti merkittävimmistä lainsäädännöllisistä ja muista uudistuksista siltä osin, kuin niillä on selkeä liittymä talousarvioon ja talousarviosta rahoitettavaan toimintaan. Tällaisia ovat usein esim. laajoja yhteiskuntaryhmiä koskevat uudistukset. Uudistuksista esitetään lyhyesti niiden keskeisimmät tavoitteet ja perustelut sekä vaikutukset valtiontalouteen ja kuntatalouteen. Pääluokkaperustelut ovat runkona tilinpäätöskertomuksessa toimialan tuloksellisuuden kuvauksen valmistelulle.

Pääluokkaperusteluiden selvitysosassa esitetään myös hallinnonalan rakenteiden ja toimintatapojen kehittämistä koskevat strategiset tavoitteet sekä niihin liittyvät henkilöstövoimavaroja koskevat strategiset linjaukset.

Pääluokkaperusteluiden loppuun kootaan pääluokan kaikista momenteista (määrärahoista) taulukko, joka on osa selvitysosaa ja josta ilmenevät varainhoitovuoden (TAE), kuluvan vuoden (TA) ja menneen vuoden luvut (TP). Samoin menetellään tulopuolella osastojen perusteluissa. Lisäksi pääluokkaperusteluiden lopussa esitetään taulukko valtuus ehdotuksista (TAE) valtuuksittain sekä tieto vastaavasta valtuusmäärästä kuluvana vuonna (TA).

6 Lukuperustelut

Lukuperusteluissa voi olla päätösosa, jossa voi olla yksittäisiä päätöksiä kuten valtuuksia tai koko lukua koskevia ratkaisuja esim. määrärahojen käytöstä siltä osin kuin niitä ei ole sisällytetty talousarvioesityksen yksityiskohtaisten perusteluiden yleiseen osaan tai momenttiperusteluiden päätösosaan.

Lukuperusteluiden selvitysosien tarkoituksena on antaa pääluokkaperusteluita yksityiskohtaisemmat ja konkreettisemmat tiedot asianomaisen taloudellisen ja toiminnallisen kokonaisuuden sisällöstä ja tavoitteista sekä rahoituksen mitoittamiseen ja kohdentamiseen vaikuttavista seikoista. Lukuperusteluissa voidaan aluksi kuvata merkittävän lakisäateisen järjestelmän rakenne, toimintatapa sekä mahdollisesti toteuma- tai muita kehitystietoja. Lukuperusteluissa voidaan tarvittaessa esittää keskeisiä ongelmakohtia.

Lukuperusteluissa esitetään seuraavaksi ehdotettavat talousarvioon vaikuttavat merkitykseltään huomattavat muutokset lainsäädäntöön tai muutoin toimintoihin sekä vastaavat

määräraha- tai muut vaikutukset talousarvioon. Samalla tulee selostaa syyt ehdotukseen ja odotetut vaikutukset. Lukuperusteluissa voidaan esittää toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteita, milloin niitä ei ole luontevinta sisällyttää momenttitasolle esim. siitä syystä, että kysymys on vain yhden momentin piirissä tapahtuvasta toiminnasta.

Pääluokka- ja lukuperusteluiden tulee muodostaa johdonmukainen kokonaisuus, jossa edetään yleisestä yksityiskohtaisempaan tietoon. Lukuperusteluissa voidaan viitata sisäisellä viittauksella pääluokkaperusteluihin varsinkin, kun pääluokka on pitkä.

7 Momenttiperustelut

Talousarvioesityksen momenttien päätösosassa on syytä numeroida määrärahan eri käyttötarkoitukset, jos niitä on useita.

Momenttien selvitysosassa voidaan tarvittaessa käyttää myös numerointia esim. päätösosaa mukaillen. Selvitysosien tekstien tulisi edetä asian kannalta mielekkään logiikan mukaisesti. Selvitysosassa voidaan esittää ensin mahdollinen kuvaus järjestelmästä ml. tarvittavat indikaattorit, ellei niitä ole esitetty jo lukuperusteluissa. Tämän jälkeen voisivat olla keskeisimmät vaikuttavuustavoitteet, joita saa olla enintään vain muutamia. Yleensä vaikuttavuustavoitteet ovat kuitenkin pääluokka- ja lukuperusteluissa, jolloin momenttiperusteluissa voidaan selostaa, millä keskeisimmillä toimenpiteillä tai tulostavoitteilla (toiminnalliset tulostavoitteet) vaikuttavuustavoitteisiin pyritään. Tässä yhteydessä voidaan esittää tärkeysjärjestyksessä ehdotettavat muutokset, mm. budjettilakiesitykset, ja muutenkin olennaisimmat ehdotukset perusteluineen. Lopuksi esitetään tekniset asiat, kuten määrärahasiirrot.

Perustelujen tulisi olla oikeassa suhteessa määrärahaehdotuksen määrään tai asian yleiseen merkitykseen. Jos asiakokonaisuus on yleiseltä merkitykseltään vähäinen, perustelut laaditaan suppeiksi. Perustelutekstien määrän tulee heijastaa asian taloudellista ja poliittista merkitystä sekä talousarviopäätöksenteon roolia asiassa. Jos on kysymys perusteiltaan täysin lakisäätisestä menosta eikä säädösmuutoksia ehdoteta, tarvetta kovin laajoihin perusteluihin ei välttämättä ole.

8 Yleisiä näkökohtia selvitysosista

Selvitysosissa esitetään päätöksentekoon tarvittavat olennaisimmat taustatiedot. Edellä on selostettu, miten pääluokkien, lukujen ja momenttien selvitysosat eroavat näkökulmaltaan ja sisällöltään toisistaan. Kaikilla on kuitenkin sama perustavoite, helpottaa päätösosissa ehdotettavien ratkaisujen tekemistä.

8.1 Tavoitteiden esittäminen

Jos TAE:ssä esitetään merkittävimpien virastojen/toimintojen toiminnallisia tulostavoitteita, ne tulee rajata muutamaa olennaisimpaan. Tulostavoitteiden tulee olla toiminnon johtamisen ja perusteltavuuden kannalta tarkoituksenmukaisia. Tulostavoitteissa on suositeltavaa esittää, miten viraston tai laitoksen toiminta tukee pääluokkaperusteluissa yhteiskunnalliselle vaikuttavuudelle asetettuja tavoitteita. Virastojen tulostavoitteita ei kokonaisuudessaan tarvitse esittää TAE:ssä, vaan niistä jopa valtaosa voidaan jättää esitettäväksi esim. tulosta-

voiteasiakirjoissa ja sektorisuunnitelmissa.

Kun seuraavan eli varainhoitovuoden havaintoja esitetään, on eriytettävä toisistaan arviot ja asetettavat tavoitteet. Arviot tukevat päätöksentekijän harkintaa eikä niihin sinänsä liity toteuttamispyrkimyksiä.

Tavoitteet suuntaavat toimintaa, ja niitä vasten arvioidaan toiminnasta vastuullisten onnistumista. Tavoitteiden tulisi olla yksikäsitteisiä ja ymmärrettäviä sekä sellaisia, että niiden toteutuminen on todennettavissa. Tavoitteiden tulisi antaa hyvä pohja raportoinnille. Konkreettiset, lukumääräiset tavoitteet täyttävät useimmiten nämä ehdot. On kuitenkin varottava pelkistämästä tavoitteita niin pitkälle, että ne eivät enää kuvaakaan toiminnan todellista tarkoitusta. Onnistumista tavoitteiden toteuttamisessa seurataan valtion tilinpäätöskertomuksessa ja muissa kertomuksissa.

Usean hallinnonalan vastuulle kuuluvissa asiakokonaisuuksissa keskeisimmät yhteiskunnalliset tavoitteet asetetaan siinä pääluokassa, jossa merkittävimmät määrärahat ovat. Työllisyyspolitiikan tilannekuvaus ja tavoitteet esitetään työministeriön pääluokassa, vaikka muissakin pääluokissa on työllisyyttä edistäviä määrärahoja. Poikkihallinnollisissa asioissa on suotavaa viitata niihin muihin TAE:n osiin, joissa samaan asiakokonaisuuteen kuuluvia määrärahoja on. Myös saman pääluokan sisällä voidaan viitata samaa asiaa koskeviin muihin momentteihin. Olennaista on löytää sellainen esittämistapa, joka edistää ehdotuksen läpinäkyvyyttä ja havainnollisuutta.

Poikkihallinnollisissa asiakokonaisuuksissa on hallinnonalojen välinen yhteydenpito tarpeen, jotta tavoitteenasettelu on yhdenmukaista ja ratkaisut tukevat samansuuntaisia päämääriä. Tällöin myös perustelut voidaan yhteensovittaa ja mahdolliset päällekkäisyydet poistaa.

Kuntien valtionapujen ja tutkimus- ja kehitysrahojen yhteydessä on vaikeata osoittaa päävastuullista pääluokkaa, joten näissä asiakokonaisuuksissa kokonaiskuvaus esitetään yleisperusteluissa ja tiivistelmä muutoksista pääluokkaperusteluissa. Samaa periaatetta voidaan tarvittaessa soveltaa jonkin muunkin asian yhteydessä.

8.2 Perusteluiden ja määrärahaehdotusten yhteys

Selvitysosien kaikissa kohdissa tulee säilyttää ymmärrettävä yhteys päätösosissa oleviin ehdotuksiin, useimmiten valtuuksiin tai määrärahoihin. Selvitysosissa ei pidä selostaa asioita, joilta puuttuu kunnollinen, luonteva yhteys resurssihin. Jos yhteys ei itsestään ilmene, sitä on suositeltavaa tekstissä avata. Hyvä vaihtoehto on jättää pois sellaiset perustelut, joiden yhteys määrärahoihin on väkinäinen.

Talousarviossa noudatetaan vuotuisperiaatetta. Lähtökohtana on, että talousarviossa ei tehdä päätöksiä myöhempien vuosien määrärahoista, vaikkakin esim. valtuuspäätöksillä on heijastusvaikutuksia myöhemmille vuosille. Selvitysosissa ei tule ennakoida saati pyrkiä ratkaisemaan tulevien vuosien budjettipäätöksiä. Myöhemmille vuosille voidaan kuitenkin tarvittaessa esittää yleisiä suuntatavoitteita ehdotettavan toiminnan asettamiseksi tarkoitettuun yhteiteensä. Myöhempinä vuosina ratkaistaviksi jääviä määräraha- tai valtuuskantoja ei tällöinkään kuitenkaan pidä selvitysosissa ennakoida. Sen sijaan selvitysosissa voidaan ja usein tuleekin esittää kehityskulkuja tosiasiatietoihin (esim. väestökehitys, lainsäädäntö jne.) perustuvien arvioiden pohjalta. Tämä palvelee päätöksentekijän harkintaa pyrittäessä suhteuttamaan ehdotettavaa määrärahaa laajempaan taustaansa.

8.3 Kustannustiedot

Julkisten palveluiden (kuten tutkintojen tai potilaspäivien) tuotantokustannusten kuvauksia ei sisällytetä TAE:een vaan esim. sektorisuunnitelmiin. Tuotantokustannusten kehityksestä raportoidaan olennaisimmat tiedot valtion tilinpäätöskertomuksessa siltä osin kuin kustannuskehityksellä on olennaista vaikutusta yhteiskuntapolitiikan tavoitteiden saavuttamisen ja toimenpiteiden kustannusvaikuttavuuden arvioinnin kannalta. Tämä työnjako johtuu mm. tällaisten tietojen suhteellisen raskaasta hallinnoitavuudesta, mikä ei sovellu nopeatempoiseen budjettivalmisteluun.

8.4 Taulukot, kuviot ja viittaukset

Selvitysosissa voidaan käyttää taulukoita, joihin sisällytetään vain olennaisimpia indikaattoreita. On varottava lastaamasta taulukoihin vähämerkityksistä tai budjetoinnin kannalta epäolennaista tietoa. Taulukoissa käytettävät vuosiluvut kannattaa valita niin, että ne sisältävät riittävän ajallisen ulottuvuuden tapahtuneen kehityksen kuvaamiseksi. Yleensä on perusteltua esittää seuraavan eli varainhoitovuoden arvio- tai tavoiteluvut, kuluvan vuoden luvut ja/tai edellisen täyden vuoden luvut (esim. tilinpäätös tai tilasto). Lisäksi saattaa olla perusteltua esittää jonkin muutaman vuoden takaisen vuoden luvut. Taulukoissa olevissa lukusarjoissa käytetään yhtenäisyysistä nimellisarvoja eikä siis reaalikehitystä kuvaavia lukuja.

Graafisia kuvioita voidaan esittää vuoden 2008 TAE:stä lähtien. Kuviot eivät saisi teknisistä syistä kuitenkaan olla värillisiä. Valokuvia ei tulisi myöskään käyttää.

Selvitysoasiin voidaan sisällyttää viitteitä tarkempaa tietoa antaviin lähteisiin (esim. ”Tarkempaa tietoa asiasta ks. xxx”). Vaikuttavuus- ja kustannuskehityksen osalta voidaan erityisesti viitata valtion tilinpäätöskertomukseen. Lähteinä voidaan käyttää myös internet-viitteitä ministeriöiden kotisivuilla tähän tarkoitukseen koottuihin tietoaisteistoihin tai valtiokonttorin ylläpitämään Netra-palveluun sekä virallispuhjiisiin tilastoihin. Avautuvat linkit ovat sallittuja vain ministeriöiden kotisivuille ja Netra-palveluun.

Muiden nettiviitteiden käyttöä tulisi välttää mm. sisällöllisten vastuukysymysten johdosta. TAE:n selvitysosateksti on hallituksen vastuulla eikä saisi sisältää edes viitteinä mitään paikkansapitämätöntä tai epäasiallista. Suositeltava menettelytapa on sellainen, että TAE:ssä viitataan ministeriön kotisivulla olevaan erikseen järjestettyyn koosteseen TAE:een kytkeytyvistä nettiviitteistä.

9 Talousarvioehdotusten liitemuistiot

Liitemuistioiden tarkoituksena on määrärahan tai tuloarvion tarkempi perusteleminen.

Valtiovarainministeriölle lähetettävät liitemuistiot laaditaan ministeriön harkinnan mukaisista asiakokonaisuuksista. Muistioiden sisällön tulee vastata ministeriön talousarvioehdotusta. Muistioissa on selvitettävä ehdotusten yhteensovitus eri hallinnonalojen välillä. Ne voidaan laatia asian niin vaatiessa momenteittain.

Liitemuistioissa esitetään erittely määräraha- tai valtuusehdotuksen mahdolliselle poikkeamalle kehyspäätöksen taustalla olevasta määrärahan tai valtuuden laskentaoletuksesta, joka on saatu valtiovarainministeriöstä.

Muistioissa on eroteltava keskeiset määrärahan mitoittukseen vaikuttavat tekijät, kuten hintojen, tuottavuuden ja toiminnan laajuuden muutoksista aiheutuvat lisäykset tai vä-

hennykset. Tällöin on kiinnitettävä huomiota ehdotetun ja edellisen vuoden määrärahan suhteeseen sekä henkilöstömuutosten vaikutuksiin. Lakisääteisten määrärahojen osalta on esitettävä käytetyt laskentaperusteet ja riittävän yksityiskohtainen laskelma menotarpeesta.

Siirtomäärärahaehdotusten liitemuistioissa on esitettävä tiedot mahdollisista edelliseltä vuodelta kuluvalle vuodelle siirtyneistä määrärahoista sekä arvio kuluvalta vuodelta talousarvioehdotusvuodelle siirtyvistä määrärahoista. Kun ehdotettavan siirtomenomäärärahan käyttötarkoitukseen kohdentuu myös jokin verotuksessa myönnettävä etuus, tästä mainitaan muistiossa ja arvioidaan veroetuuden vaikutusta. Liitteellä voidaan täydentää talousarvioesityksessä olevia perusteluja.

Elinkeinoelämälle myönnettävistä valtionavuista on muistioissa arvioitava ainakin valtionapujen saajien lukumäärä, tuettavan toiminnan laajuus ja tuen välitön vaikutus tuotantoon ja työllisyyteen.

Elinkeinoille ja kotitalouksille myönnettävää tukea koskevissa muistioissa on esitettävä laskelmia valtion ja avustusten saajan keskinäisten rahoitusosuuksien mahdollisista muutoksista.

Talonrakennustöihin tarkoitetuista valtionavuista on muistioissa selvitettävä aiemmin tehtyjen päätösten perusteella maksettaviksi tulevien valtionapu- ja lainamenojen määrä ja niiden tuleva maksuajankohta.

Jos investointihankkeen hyödyntämisestä aiheutuu valtiolle pysyviä käyttö-, ylläpito-, tuki- yms. menojen lisäyksiä tai säästöjä, on ne arvioitava investointia koskevassa liitemuistiossa ja, mikäli käyttökustannusten (ml. henkilöstömenot) lisäys tai vähennys on huomattavan suuri, myös momentin selvitysosassa.

Ministeriöiden tulee huolehtia siitä, että niillä on tarvittaessa valmius toimittaa esitettyä yksityiskohtaisempaa tietoa asian käsittelyn sitä vaatiessa. Tarvittaessa ministeriöt neuvottelevat valtiovarainministeriön kanssa liitemuistioiden määrästä ja sisällöstä.

10 Eri päätösasiakirjojen keskinäisiin suhteisiin liittyviä linjauksia

Eduskunnalle annettavat valtiopäiväasiakirjat

10.1 Talousarvioesitys

Talousarvio on olennaisimmilta osin eduskunnan päätös valtion rahoituksen varaamisesta erilaisiin käyttökohteisiin. Talousarviossa tehdään myös muunlaisia päätöksiä, kuten arvioidaan valtion tulot sekä päätetään lainanoton tarpeesta.

Talousarvioesityksen perusteluissa esitetään tiedot, jotka ovat tarpeen rahoituksen kohdentamista koskevan perustellun päätöksen tekemiseksi. Esityksen perusteluissa esitetään mm. politiikkalinjauksia ja odotettuja aikaansaannoksia, kuten keskeisimpiä vaikuttavuus- ja muita tulostavoitetietoja. Perusteluja esitetään varsinkin merkittävälle muutosehdotuksille suhteessa edelliseen talousarvioon. Muutosten sisältö ja niiden syyt selostetaan selvitysosassa. Lisäksi perusteluissa voi olla tarpeen esittää päätöksenteon kannalta olennaisia tietoja rahoitettavasta toiminnasta (esim. järjestelmän rakenne, toimintatapa ja yhteydet) sekä taloudellisesti merkittävien asiakokonaisuuksien kehityksestä ja asioiden tilasta.

10.2 Tilinpäätöskertomus

Tilinpäätöskertomuksessa esitetään hallituksen edellistä vuotta koskeva kuvaus ja arviointi valtiontalouden tilasta ja kehityksestä ja talousarvion toteutumisesta sekä taloudellisuudesta ja tehokkuudesta eri toimi- ja hallinnonaloilla samoin kuin kuvaus yhteiskuntapolitiikalle asetettujen tavoitteiden (yhteiskunnallinen vaikuttavuus) sekä hallinnonalojen tärkeimpien tulostavoitteiden toteutumisesta edellisen vuoden loppuun mennessä. Tilinpäätöskertomuksen tiedot yhteiskunnallisen vaikuttavuuden kehityksestä sisältävät useampivuotisten kehitystrendien tarkastelun ja sisältävät siten edellistä vuotta laajemmalle ulottuvan tarkastelun.

Vastaavia selostuksia ja tietoja voidaan esittää myös TAE:ssä rajoitetusti silloin, kun ne luovat pohjaa jonkin merkittävän määrärahan tai valtuuden harkinnalle. Muilta osin toteumaan liittyvät selostukset ja tiedot tulee siirtää tilinpäätöskertomukseen.

Tilinpäätöskertomuksessa vastataan erityisesti TAE:ssä tehtyjen linjausten (politiikkalinjaukset sekä odotetut aikaansaannokset) toteutumiseen sekä tarkastellaan talouden kehityksen ja hallinnonalojen toiminnan tehokkuuden kannalta tärkeimpiä seikkoja. Kuvausten on annettava oikeat ja riittävät tiedot yhteiskunnallisen vaikuttavuuden ja toiminnallisen tuloksellisuuden kehityksestä sekä valtiontaloudesta.

Yksityiskohtaiset tarkastelut ministeriön oman toiminnan tuloksellisuudesta ja toiminnasta hallinnonalansa ohjaajana sekä ministeriölle talousarvioesityksen selvitysosissa asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta sisällytetään ministeriön toimintakertomukseen. Vastaavasti virasto- ja laitospohjaiset tuloksellisuustiedot sisällytetään asianomaisen viraston tai laitoksen toimintakertomukseen.

Tilinpäätöskertomukseen otetaan myös hallituksen vastaus eduskunnan talousarvion käsittelyn yhteydessä esittämiin lausumiin sekä valtiontilintarkastajien kertomuksen johdosta annettuihin eduskunnan kannanottoihin.

10.3 Hallituksen toimenpidekertomus

Hallituksen toimenpidekertomus sisältää hallituksen selvityksen eduskunnalle toiminnastaan ja hallitusohjelman toteutumisesta edellisenä vuotena. Kertomuksessa käsitellään myös toimenpiteet, joihin hallitus on eduskunnan päätösten johdosta ryhtynyt. Tällaisia asioita ei lähtökohtaisesti käsitellä TAE:ssä. Kertomuksen näkökulmana on hallituksen toiminta yleisesti kun taas tilinpäätöskertomuksessa käsitellään asioita taloudellisuuden ja tehokkuuden sekä talousarvion toteutumisen näkökulmasta sekä vastataan asetettuihin tulostavoitteisiin.

Valtioneuvoston päätökset

10.4 Valtiontalouden kehyspäättös

Valtiontalouden kehyspäättös on hallituksen päätös menojen enimmäismääristä sekä voimavarojen kohdentamiseen ja käyttöön liittyvistä linjauksista. Kehyspäättökseen otetaan toiminnan suuntaamista ja painopisteitä koskevat tärkeimmät linjaukset. Samoja asioita käsitellään myös TAE:ssä seuraavan varainhoitovuoden osalta.

Kehyspäättös ei luo oikeuksia valtion varojen käyttöön kuten talousarvio. Kehyspäättös on hallituksen ohje talousarvioehdotusten valmisteluun. Samalla kehyspäättös muodostaa

perustan eduskunnan informoimiseen selonteolla valtiontalouden tilasta ja suunnitelluista keskeisimmistä valtiontalouteen liittyvistä ratkaisuista. Kehyspäättös sisältää nykyisin myös tietoja kuntatalouden tilasta.

10.5 Hallituksen strategia-asiakirja (HSA)

Hallituksen strategia-asiakirja on valtioneuvoston periaatepäättös, jossa on hallituksen strategisia politiikkalinjauksia lähinnä poikkihallinnollisissa asiakokonaisuuksissa (sovitettuina kehyspäättöksen ja talousarvion mukaisiksi). HSA hyväksytään kehyspäättöksen jälkeen ja on siihen nähden alisteinen ristiriitatilanteissa.

HSA sisältää politiikkalinjauksia laajemmin kuin TAE, jossa ovat vain keskeisimmät valtiontalouteen vaikuttavat linjaukset.

HSA-teksteihin voidaan siirtää TAE:stä sellaisia politiikkalinjauksia, joilla on sinänsä poikkihallinnollista tai muuta relevanssia mutta jotka eivät kuitenkaan ole olennaisia määräraha- ja valtuusehdotusten tai vero- ja maksupolitiikan arvioinnin kannalta.

10.6 Sektorisuunnitelmat (valtioneuvoston käsittelemät)

Sektorisuunnitelmat ovat asianomaisen sektorin poliittisen ohjauksen välineitä. Sektorisuunnitelmiin voidaan ottaa niitä koskevien säädösten sallimissa rajoissa kaikki linjaukset, joille kaivataan poliittista kannanottoa. Sektorisuunnitelmat tulisi mahdollisuuksien mukaan käsitellä valtioneuvostossa heti kehyspäättöksen tai talousarvioesityksen jälkeen niiden kanssa yhteen sovitettuina. Sektorisuunnitelmiin sisältyy yleensä lause, jonka mukaan ne ovat ristiriitatilanteessa alisteisia valtiontalouden kehyksille. Sektorisuunnitelmissa voidaan mennä asioiden yksityiskohtaisessa käsittelyssä selvästi pitemmälle kuin esim. TAE:ssä. Sektorisuunnitelmissa voidaan käsitellä myös asioita, jotka eivät liity määrärahoihin tai valtuuksiin ja joita ei ollenkaan käsitellä talousarvioesityksessä.

TAE:stä voidaan siirtää sektorisuunnitelmiin sellaisia politiikkalinjauksia, jotka eivät ole olennaisia määräraha- ja valtuusehdotusten arvioinnin kannalta (vrt. HSA).

Hallinnonalojen asiakirjat

10.7 Toiminta- ja taloussuunnitelma

Toiminta- ja taloussuunnitelma on hallinnonalan sisäisen suunnittelun väline, johon tulisi sisällyttää kaikki olennaiset hallinnonalan politiikkojen ja toimintojen suunnitelmat. Hallinnonalan toiminta- ja taloussuunnitelma on perusteena kehusehdotusten laadinnalle.

Hallinnonalan TTS:n laadinnan lähtökohtana on aikaisempi valtioneuvoston kehyspäättös ja siinä otetaan huomioon hallinnonalan virastojen ja laitosten toiminta- ja taloussuunnitelmat. Hallinnonalan TTS:sta tulisi varsinaisten kehusehdotusten ja niiden perusteluiden lisäksi aina ilmetä myös säädösten ja hallituksen hyväksymien päätösten mukainen voimavaramitoitus ja siihen kytkeytyvät tavoitteet. Jos hallinnonalan määrärahatasossa tai toiminnassa ei ole olennaisia muutoksia, voidaan hallinnonalan TTS tältä osin laatia päivittämällä edellisen vuoden TTS:aa.

Hallinnonalan TTS:n tulisi palvella tarkoituksenmukaisella tavalla hallinnonalan pitkä-

jänteistä johtamista sekä kehusehdotusten laadintaa. Hallinnonalan TTS:ssa ja kehusehdotusten yhteydessä esitetään hallinnonalan kaikki menot ja tulot, ei pelkästään niitä eriä, joihin esitetään lisäyksiä tai vähennyksiä. TTS:ssa esitetään viittaukset hallinnonalan keskeisiin strategioihin ja muihin asiakirjoihin, jotka ohjaavat toimintaa suunnittelukaudella. Näiden sisältöä ei tarvitse toistaa TTS:ssa. Jos strategiat ovat keskenään joiltakin osin ristiriitaisia tai niiden toteuttaminen esitetyssä laajuudessa on suunnittelukaudella hyvin epätodennäköistä, TTS:ssa tulee esittää tähän liittyvät rajaukset.

TAE:stä tulisi siirtää TTS:iin sellaiset osiot, joilla on merkitystä etupäässä hallinnonalan sisäisen ohjauksen kannalta ja joiden relevanssi ulkopuolisen ylemmän (eduskunnan tai hallituksen) ohjauksen toimivuuden tai TAE:ssä tehtyjen määräraha- tai valtuusehdotusten perusteltavuuden kannalta on vähäinen.

10.8 Tulostavoiteasiakirja (nk. tulossopimus)

Tulostavoiteasiakirjassa ministeriö asettaa tärkeimmät tulostavoitteet hallinnonalansa virastolle ja laitokselle. Asiakirja vahvistetaan lopullisesti talousarvion hyväksymisen jälkeen, ja se sisältää talousarvioesityksessä esitettyä tarkemmat tulostavoitteet.

TAE:stä tulisi siirtää tulostavoiteasiakirjoihin kaikki sellaiset tulostavoitteet, joilla on merkitystä asianomaisen viraston tai laitoksen ohjauksen kannalta mutta joiden merkitys TAE:ssa tehtyjen määräraha- tai valtuusehdotusten perusteltavuuden kannalta on vähäinen.

10.9 Ministeriön sekä viraston ja laitoksen tilinpäätös ja toimintakertomus

Tilinpäätöksessään ja toimintakertomuksissaan ministeriö, virasto ja laitos raportoivat taloudestaan sekä tulossopimuksensa toteutumisesta.

TAE:stä voidaan siirtää tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen yksittäistä virastoa koskevat toteumatiedot. TAE:ssä voidaan kuitenkin hyvin rajoitetusti esittää toteutumatietoja silloin, kun ne luovat pohjaa jonkin merkittävän määrärahan tai valtuuden harkinnalle.

Ministeriöt raportoivat omissa toimintakertomuksissaan toimintansa tuloksellisuudesta ja ministeriölle asetettujen tulostavoitteiden saavuttamisesta. Valtion tilinpäätöskertomuksessa raportoidaan sen sijaan hallituksen yhteiskuntapolitiikan vaikuttavuudesta ministeriön vastuulla olevilla politiikkasektoreilla sekä tärkeimmät yhteenvetotiedot koko hallinnonalan tuloksellisuudesta.

10.10 Ministeriön tilinpäätös- ja toimintakertomuskannanotto

Ministeriön tilinpäätös- ja toimintakertomuskannanotossa ministeriö ohjaa hallinnonalansa virastoa ja laitosta antamalla perustellun kannanoton tulossopimuksen toteutumisesta ja tuloksellisuuden kehityksestä, tulosraportoinnin kriteereistä ja kehittämistarpeista, tilintarkastuksen havainnoista sekä viraston ja laitoksen toiminnan ja talouden tilasta ja kehityksestä ja sen johdosta vaadittavista ministeriön ja viraston toimenpiteistä. Näitä asioita ei lähtökohtaisesti käsitellä TAE:ssä.

Opetusministeriön hallinnonalan talousarvion uudistettu luku- ja momenttirakenne

Vanha rakenne

29.01 Opetusministeriö

- 29.01.10 Eräiden kiinteistöjen käyttö ja kunnossapito
- 29.01.19 Opetusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot
- 29.01.21 OPM, toimintamenot
- 29.01.22 Kehittämistoiminta
- 29.01.26 Eräät kopiointi- ja käyttöoikeuskorvaukset
- 29.01.50 Eräät avustukset
- 29.01.62 EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus opetusministeriön osalta
- 29.01.70 Kaluston hankinta

29.05 Kirkollisasiat

- 29.05.21 Ortodoksisen kirkollishallituksen toimintamenot
- 29.05.50 Eräät avustukset

29.07 Opetushallitus

- 29.07.21 Opetushallitus, toimintamenot

29.08 Kansainvälinen yhteistyö

- 29.08.22 Venäjän ja Itä-Euroopan instituutin toimintamenot
- 29.08.25 Kansainvälinen kulttuuriyhteistyö
- 29.08.50 Eräät avustukset
- 29.08.66 Rahoitusosuudet kansainvälisille järjestöille

29.10 Yliopisto-opetus ja -tutkimus

- 29.10.21 Yliopistojen toimintamenot
- 29.10.22 Yliopistolaitoksen yhteiset menot
- 29.10.23 Kansainvälisen henkilövaihdon keskuksen toimintamenot
- 29.10.24 Harjoittelukoulujen toimintamenot

29.20 Ammattikorkeakouluopetus

- 29.20.22 Ammattikorkeakoululaitoksen yhteiset menot

Uudistettu rakenne

29.01 Hallinto, kirkollisasiat ja toimialan yhteiset menot

- 29.01.21 Opetusministeriön toimintamenot
- 29.01.22 Kehittämistoiminta
- 29.01.23 (07.21) Opetushallituksen toimintamenot
- 29.01.25 (08.25) Kansainvälinen kulttuuriyhteistyö
- 29.01.26 Eräät kopiointi- ja käyttöoikeuskorvaukset
- 29.01.27 (10.23) Kansainvälisen henkilövaihdon keskuksen toimintamenot
- 29.01.28 (05.21) Ortodoksisen kirkollishallituksen toimintamenot
- 29.01.29 (19) Opetusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot
- 29.01.50 (01.50 ja 05.50) Eräät avustukset
- 29.01.62 EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus opetusministeriön osalta
- 29.01.66 (08.66) Rahoitusosuudet kansainvälisille järjestöille
- 29.01.70 Kaluston hankinta

29.10 (40) Yleissivistävä koulutus

- 29.10.21 Valtion yleissivistävän koulutuksen toimintamenot
- 29.10.25 Yleissivistävän koulutuksen kehittäminen
- 29.10.30 Valtionosuus ja -avustus yleissivistävän koulutuksen käyttökustannuksiin
- 29.10.34 Valtionosuus oppilaitosten perustamiskustannuksiin
- 29.10.51 Valtionavustus järjestöille

29.20 (60) Ammatillinen koulutus

- 29.20.21 Valtion ammatillisen koulutuksen toimintamenot
- 29.20.24 Työpaikalla tapahtuva oppiminen
- 29.20.25 Ammatillisen koulutuksen kehittäminen
- 29.20.30 Valtionosuus ja -avustus ammatillisen koulutuksen käyttökustannuksiin
- 29.20.31 Valtionosuus oppisopimuskoulutukseen
- 29.20.76 Kiinteistöjen hankinta

29.20.25	Ammattikorkeakoulujen kehittäminen	29.30 (69) Ammatillinen lisäkoulutus ja vapaa sivistystyö
29.20.30	Valtionosuus ja -avustus kunnallisten ja yksityisten ammattikorkeakoulujen käyttökustannuksiin	29.30.21 Opetusalan koulutuskeskusten toimintamenot
29.40 Yleissivistävä koulutus		29.30.22 Opetustoimen henkilöstökoulutus ja eräät muut menot
29.40.21	Valtion yleissivistävän koulutuksen toimintamenot	29.30.25 Aikuiskoulutuksen kehittäminen
29.40.25	Yleissivistävän koulutuksen kehittäminen	29.30.30 Valtionosuus kansalaisopistojen käyttökustannuksiin
29.40.30	Valtionosuus ja -avustus yleissivistävän koulutuksen käyttökustannuksiin	29.30.31 Valtionosuus ja -avustus ammatilliseen lisäkoulutukseen
29.40.34	Valtionosuus yleissivistävien ja ammatillisten oppilaitosten sekä ammattikorkeakoulujen perustamiskustannuksiin	29.30.34 Valtionavustus aikuisten koulutustason kohottamishjelmaan
29.40.51	Valtionavustus järjestöille	29.30.50 Valtionosuus kansanopistojen käyttökustannuksiin
29.60 Ammatillinen koulutus		29.30.51 Valtionosuus ammatillisten erikoisoppilaitosten käyttökustannuksiin
29.60.21	Valtion ammatillisen koulutuksen toimintamenot	29.30.52 Valtionosuus ja -avustus aikuiskoulutuksen perustamiskustannuksiin
29.60.24	Työpaikalla tapahtuva oppiminen	29.30.53 Valtionavustus järjestöille
29.60.25	Ammatillisen koulutuksen kehittäminen	29.30.55 Valtionosuus opintokeskusten käyttökustannuksiin
29.60.30	Valtionosuus ja -avustus ammatillisen koulutuksen käyttökustannuksiin	29.30.56 Valtionosuus kesäyliopistojen käyttökustannuksiin
29.60.31	Valtionosuus oppisopimuskoulutukseen	29.40 (20) Ammattikorkeakouluopetus
29.60.76	Kiinteistöjen hankinta	29.40.22 Ammattikorkeakoululaitoksen yhteiset menot
29.69 Ammatillinen lisäkoulutus ja vapaa sivistystyö		29.40.25 Ammattikorkeakoulujen kehittäminen
29.69.21	Opetusalan koulutuskeskuksen toimintamenot	29.40.30 Valtionosuus ja -avustus kunn. ja yks. amk:jen käyttökustannuksiin
29.69.22	Opetustoimen henkilöstökoulutus ja eräät muut menot	29.50 (10) Yliopisto-opetus ja -tutkimus
29.69.25	Aikuiskoulutuksen kehittäminen	29.50.21 Yliopistojen toimintamenot
29.69.30	Valtionosuus kansalaisopistojen käyttökustannuksiin	29.50.22 Yliopistolaitoksen yhteiset menot
29.69.31	Valtionosuus ja -avustus ammatilliseen lisäkoulutukseen	29.50.24 Harjoittelukoulujen toimintamenot
29.69.34	Valtionavustus aikuisten koulutustason kohottamishjelmaan	29.60 (88) Tiede
29.69.50	Valtionosuus kansanopistojen käyttökustannuksiin	29.60.21 Suomen Akatemian toimintamenot
29.69.51	Valtionosuus ammatillisten erikoisoppilaitosten käyttökustannuksiin	29.60.22 Arkistolaitoksen toimintamenot
29.69.52	Valtionosuus ja -avustus aikuiskoulutuksen perustamiskustannuksiin	29.60.23 Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen toimintamenot
29.69.53	Valtionavustus järjestöille	29.60.24 Varastokirjaston toimintamenot
29.69.55	Valtionosuus opintokeskusten käyttökustannuksiin	29.60.25 Eräiden teosten laatiminen ja hankkiminen
29.69.56	Valtionosuus kesäyliopistojen käyttökustannuksiin	29.60.50 Suomen Akatemian tutkimusmäärärahat

29.70 Opintotuki

- 29.70.22 Opintotuen muutoksenhakulautakunnan toimintamenot
- 29.70.52 Opintolainojen valtioneuvoston takaus ja korkotuki
- 29.70.55 Opintoraha ja asumislisä
- 29.70.57 Korkeakouluopiskelijoiden ateriatuki
- 29.70.58 Avustus tilakustannusten korvaamiseen
- 29.70.59 Lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuki

29.88 Tiede

- 29.88.21 Suomen Akatemia, toimintamenot
- 29.88.22 Arkistolaitos, toimintamenot
- 29.88.23 Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen toimintamenot
- 29.88.24 Varastokirjasto, toimintamenot
- 29.88.25 Eräiden teosten laatiminen ja hankkiminen
- 29.88.50 Suomen Akatemian tutkimusmäärärahat
- 29.88.53 Veikkauksen ja raha-arpajaisvoittojen edistämiseen
- 29.88.66 Rahoitusosuudet kansainvälisille järjestöille

29.90 Taide ja kulttuuri

- 29.90.21 Taiteen keskuslaitoksen ja taidetoimikuntien toimintamenot
- 29.90.22 Valtion taidemuseon toimintamenot
- 29.90.23 Suomenlinnan hoitokunnan toimintamenot
- 29.90.24 Museoviraston toimintamenot
- 29.90.25 Näkövammaisten kirjaston toimintamenot
- 29.90.26 Suomen elokuva-arkiston toimintamenot
- 29.90.27 Valtion elokuvataustatietokannan toimintamenot
- 29.90.30 Valtionosuudet ja -avustukset yleisten kirjastojen käyttökustannuksiin
- 29.90.31 Valtionosuus ja -avustus teattereiden ja orkestereiden käyttökustannuksiin
- 29.90.32 Valtionosuudet ja -avustukset museoille
- 29.90.33 Valtionosuus ja -avustus kuntien kulttuuritoimintaan

29.60.53 Veikkauksen ja raha-arpajaisvoittojen edistämiseen

29.60.66 Rahoitusosuudet kansainvälisille järjestöille

29.70 Opintotuki

- 29.70.22 Opintotuen muutoksenhakulautakunnan toimintamenot
- 29.70.52 Opintolainojen valtioneuvoston takaus ja korkotuki
- 29.70.55 Opintoraha ja asumislisä
- 29.70.57 Korkeakouluopiskelijoiden ateriatuki
- 29.70.58 Avustus vuokrakustannusten korvaamiseen
- 29.70.59 Lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuki

29.80 (90) Taide ja kulttuuri

- 29.80.21 Taiteen keskuslaitoksen ja taidetoimikuntien toimintamenot
- 29.80.22 Valtion taidemuseon toimintamenot
- 29.80.23 Suomenlinnan hoitokunnan toimintamenot
- 29.80.24 Museoviraston toimintamenot
- 29.80.25 Näkövammaisten kirjaston toimintamenot
- 29.80.26 Suomen elokuva-arkiston toimintamenot
- 29.80.27 Valtion elokuvataustatietokannan toimintamenot
- 29.80.28 (08.22) Venäjän ja Itä-Euroopan instituutin toimintamenot
- 29.80.30 Valtionosuudet ja -avustukset yleisten kirjastojen käyttökustannuksiin
- 29.80.31 Valtionosuus ja -avustus teattereiden ja orkestereiden käyttökustannuksiin
- 29.80.32 Valtionosuudet ja -avustukset museoille
- 29.80.33 Valtionosuus ja -avustus kuntien kulttuuritoimintaan
- 29.80.34 Valtionosuus yleisten kirjastojen perustamiskustannuksiin
- 29.80.40 Korvaus Suomenlinnan Liikenne Oy:lle
- 29.80.50 (08.50 ja 90.50) Eräät avustukset
- 29.80.51 Apurahat taiteilijoille, kirjailijoille ja kääntäjille
- 29.80.52 Veikkauksen ja raha-arpajaisvoittojen edistämiseen
- 29.80.53 Valtionavustus tilakustannuksiin

29.90.34	Valtionosuus yleisten kirjastojen perustamiskustannuksiin	29.80.54	Valtionavustus Suomen Kansallisteatterin peruskorjauksen lainanhoitokuluihin
29.90.40	Korvaus Suomenlinnan Liikenne Oy:lle	29.80.70	Kaluston hankinta
29.90.50	Eräät avustukset	29.80.72	Valtion taidemuseon kokoelmien kartuttaminen
29.90.51	Apurahat taiteilijoille, kirjailijoille ja kääntäjille	29.80.75	Perusparannukset ja talonrakennukset
29.90.52	Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarot taiteen tukemiseen	29.80.95	Kulttuuriympäristön suojelusta aiheutuvat menot
29.90.53	Valtionavustus tilakustannuksiin		
29.90.54	Valtionavustus Suomen Kansallisteatterin peruskorjauksen lainanhoitokuluihin	29.90 (98) Liikuntatoimi	
29.90.70	Kaluston hankinta	29.90.50	Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarot urheilun ja liikuntakasvatuksen edistämiseen
29.90.72	Valtion taidemuseon kokoelmien kartuttaminen	29.90.52	Valtionosuus liikunnan koulutuskeskuksille
29.90.75	Perusparannukset ja talonrakennukset	29.99 Nuorisotyö	
29.90.95	Kulttuuriympäristön suojelusta aiheutuvat menot	29.99.50	Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarot nuorisotyön edistämiseen
		29.99.51	Nuorten työpajatoiminta ja ennaltaehkäisevä huumetyö

29.98 Liikuntatoimi

- 29.98.50 Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarot urheilun ja liikuntakasvatuksen edistämiseen
- 29.98.52 Valtionosuus liikunnan koulutuskeskuksille

29.99 Nuorisotyö

- 29.99.50 Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarot nuorisotyön edistämiseen
- 29.99.51 Nuorten työpajatoiminta ja ehkäisevä huumetyö

Pääluokka 29

OPETUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Opetusministeriön hallinnonalalla myönnettävät valtionosuudet ja -avustukset budjetoidaan vuonna 2006 myöntöpäätöksen perusteella poiketen tulojen ja menojen kohdentamista koskevista yleisistä määräyksistä. Valtuusmenettelyn piiriin kuuluvat valtionosuudet ja -avustukset budjetoidaan kuitenkin maksuperusteisesti.

Selvitysosa:

Toimintaympäristö

Suomen kansainvälinen menestyminen perustuu korkeatasoiseen koulutukseen ja tutkimukseen, luovuuteen ja elinvoimaiseen kansalliseen kulttuuriin sekä modernin tieto- ja viestintätekniikan hyödyntämiseen. Väestörakenteen muutos lisää nuorten vastuuta yhteiskuntakehityksestä. Peruskouluikäisten määrän väheneminen pienentää perusopetuksen oppilasmäärää. Väestön ikääntymisestä johtuvat poistumat työelämästä vaikuttavat myös koulutustarpeisiin. Työvoiman saatavuus vaikeutuu. Työtehtävät kehittyvät kaikilla aloilla yhä korkeampaa tietotaitoa ja osaamista vaativaksi. Työvoiman ja palvelujen keskittyessä uhkana on työvoimatarpeen ja koulutuksen alueellinen kohtaamattomuus. Tietoyhteiskuntakehitys luo haasteita verkkosisältöjen ja -palveluiden sekä tietoyhteiskuntavalmiuksien kehittämiseksi ja lisäksi demokratian ja yhteiskunnallisen tasa-arvon toteutumiseksi. Väestön ikääntymisen myötä työ- ja toimintakyvyn ylläpidon merkitys kasvaa.

Talousarvioesityksen lähtökohdat

Opetusministeriö toteuttaa hallituksen koulutus-, tiede-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikkaa yhdessä hallinnonalan virastojen ja laitosten sekä toimialan yhteisöjen kanssa. Hallinnonalan arvoja ovat sivistys, tasa-arvo, luovuus ja hyvinvointi. Tavoitteena on vahvistaa sivistystä, jonka varaan talouden kestävä kasvu ja Suomen henkinen ja aineellinen hyvinvointi rakentuvat.

Opetusministeriön toimialan vaikuttavuustavoitteissa on otettu huomioon hallitusohjelma, hallituksen strategia-asiakirja, koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelma sekä muita valtioneuvoston periaatepäätöksiä.

Opetusministeriön toimialan strategiset avainalueet

Koulutuksellista ja kulttuurista tasa-arvoa edistetään pyrkimällä turvaamaan eri väestöryhmien ja alueiden mahdollisuudet koulutukseen ja kulttuuripalveluihin. Koulutuksen perusturvan toteutumista vahvistetaan. Kulttuuri-, taide-, liikunta- ja nuorisotyöpalvelujen saatavuutta, tarjontaa ja saavutettavuutta kehitetään.

Yhteiskunnan sivistyksellistä ja taloudellista kilpailukykyä edistetään vahvistamalla osaamista ja luomalla edellytyksiä innovaatiotoiminnalle. Tavoitteena on osaavan työvoiman saatavuuden turvaaminen ja työurien pidentäminen. Vahvistetaan tietoyhteiskunnan toimivuutta. Tieteen ja kulttuurin keinoin vahvistetaan luovan hyvinvointiyhteiskunnan innovaatioperustaa.

Väestön henkistä ja fyysistä hyvinvointia sekä yhteiskunnallista osallisuutta ja osallistumista edistetään. Lisätään aikuisten mahdollisuuksia opiskeluun. Edistetään lasten

kasvuympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta, parannetaan nuorten elinoloja ja jatketaan syrjäytymisen ehkäisyä. Edistetään väestön terveyttä ja toimintakykyä. Maa-hanmuuttajien kotoutumista edistetään. Uskonnollisten yhdyskuntien toimintaedellytysä tuetaan.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

Koulutus- ja tiedepolitiikka

Koulutus- ja tiedepolitiikan tavoitteena on vahvistaa Suomen kilpailukykyä ja hyvinvointia edistävää osaamista.

Koulutuksen painopisteitä ovat koulutuksen laadun ja tehokkuuden parantaminen, lasten ja nuorten tukeminen ja ohjaus sekä aikuisten koulutusmahdollisuuksien parantaminen. Työurien pidentymistä edistetään sekä parantamalla nuorten sijoittumista koulutukseen ja työelämään että lisäämällä työikäisen aikuisväestön koulutusmahdollisuuksia. Tavoitteena on, että

- vähintään 96 % peruskoulun päättävistä aloittaa samana vuonna lukiossa, ammatillisessa koulutuksessa tai perusopetuksen lisäopetuksessa,
- koulutuksen keskeyttäminen vähenee ja läpäisy paranee,
- korkeakoulutuksen aloittamisikä alenee yhdellä vuodella vuoteen 2008 mennessä ja tutkinnon suorittamisikä vähintään vuodella vuoteen 2012 mennessä ja että
- vuosittain koulutukseen osallistuvien osuus työikäisestä aikuisväestöstä kasvaa vähintään 60 %:iin vuoteen 2008 mennessä.

Yrittäjyyttä, tietoyhteiskuntaosaamista ja kansalaisvaikuttamista edistetään koulutuspolitiikan keinoin.

Opintotukea kehitetään koulutuspoliittisten tavoitteiden pohjalta. Tavoitteena on kannustava opintotuki, jolla edistetään suunnitelmallista ja päätoimista opiskelua ja opintoaikojen lyhenemistä.

Koulutustakuu: perusopetuksen suorittaneiden välitön sijoittuminen koulutukseen

	2000	2003	2006 (tavoite)
Ammatilliseen koulutukseen sijoittuneet (%)	36,3	37,0	37,5
Lukiokoulutukseen sijoittuneet (%)	53,7	55,1	54,5
Peruskoulun lisäopetukseen sijoittuneet (%)	3,0	2,4	3,0
Tutkintoon johtavaan koulutukseen tai peruskoulun lisäopetukseen siirtyneet yhteensä (%)	93,0	94,5	95
Opiskelijamäärä	61 650	57 550	63 350

Tutkintoon johtavan koulutuksen keskeyttäminen (%)¹

	2001	2003	2006 (tavoite)
Lukiokoulutus	2,4	2,0	2,0
Ammatillinen peruskoulutus ²	11,7	10,2	9,0
Ammattikorkeakouluopinnot	7,2	6,2	6,0
Yliopistokoulutus ³	3,8	4,5	4,2

¹Opetushallinnon alainen koulutus. Kokonaan opintonsa keskeyttävät, jotka eivät sijoitu muualle koulutusjärjestelmään.

²Tilasto ei sisällä näyttötutkintona suoritettavaan ammatilliseen perustutkintoon valmistavaa koulutusta, oppisopimuskoulutusta eikä erityisoppilaitoksissa järjestettävää koulutusta.

Korkeakoulututkinnon suorittajien keski-ikä (mediaani)

	2000	2003	2006 (tavoite)
Ammattikorkeakoulututkinto ⁴	24,7	25,0	24,5
Ylempi korkeakoulututkinto	27,1	27,3	27,0

Tutkinnon suorittaneiden työllistyminen ja jatko-opintoihin sijoittuminen (%)⁵

	2000	2003	2006 tavoite
Ylioppilastutkinto	80,3	81,3	82,0
Ammatillinen perustutkinto	72,0	72,3	74,0
Ammatillisen lisäkoulutuksen tutkinto	84,5	84,9	86,0
Ammattikorkeakoulututkinto	88,5	87,1	88,0
Yliopistotutkinto ⁶	92,6	91,1	92,0
Tohtorintutkinto	91,9	91,0	92,0

³Sisältää alemmat ja ylemmät korkeakoulututkinnot.

⁴Nuorten koulutus

⁵Kuvasi työllistymisen ja jatko-opintoihin sijoittumisen tilannetta vuoden lopussa. Tarkastelussa ovat kyseisen vuoden heinäkuun loppuun mennessä ja kolmen edeltävän vuoden aikana suoritettut tutkinnot.

⁶Ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneista

Tilastotietoja esi- ja perusopetuksesta sekä tutkintoon johtavasta/valmistavasta koulutuksesta⁷

	2001	2003	2006 (arvio)
Esiopetus			
— opiskelijamäärä ⁸	60 550	59 850	58 000
Perusopetus			
— uudet opiskelijat	65 310	61 300	58 100
— päättötodistuksen saaneet	63 750	60 830	62 300
— opiskelijamäärä ⁸	581 070	583 130	573 000
Lukiokoulutus			
— uudet opiskelijat	42 790	42 610	43 600
— suoritettut ylioppilastutkinnot ⁹	35 270	35 170	35 200
— opiskelijamäärä ⁸	127 720	120 870	125 000
Ammatillinen peruskoulutus			
— uudet opiskelijat	61 440	60 090	62 000
— suoritettut tutkinnot	33 090	36 040	42 000
— opiskelijamäärä ^{8,10}	131 820	142 020	146 000
Ammatillinen lisäkoulutus ¹¹			
— uudet opiskelijat	18 330	23 910	27 000
— suoritettut tutkinnot	12 670	14 957	18 000
— opiskelijamäärä	35 420	44 103	49 165
Ammattikorkeakoulututkinnot ¹²			
— aloittaneet	31 890	32 840	32 750
— suoritettut tutkinnot	17 960	20 500	20 800
— opiskelijamäärä ¹³	112 960	115 790	117 300
— josta ulkomaalaiset opiskelijat	2 780	3 480	4 500
Ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot ¹²			
— aloittaneet	-	450	1 200
— suoritettut tutkinnot	-	-	220
— opiskelijamäärä ⁸	-	350	900
Yliopiston perustutkinnot ¹⁴			
— uudet opiskelijat	20 650	20 930	20 500
— suoritettut tutkinnot	14 040	15 290	17 100
— opiskelijamäärä	138 260	147 090	151 000
— josta ulkomaalaiset opiskelijat	2 560	2 890	3 300
Yliopiston tohtoritutkinnot ¹⁵			
— uudet opiskelijat	-	-	-
— suoritettut tutkinnot	1 210	1 260	1 450
— opiskelijamäärä	21 010	22 960	22 500
— josta ulkomaalaiset opiskelijat	1 430	1 490	1 700

Tiedepolitiikan painopisteenä ovat kansainvälisyyden vahvistaminen, tutkijankoulutuksen ja tutkijanuran kehittäminen sekä tieteen ja yhteiskunnan vuorovaikutuksen lisääminen.

⁷Opetushallinnon alainen koulutus.

⁸Valtionosuusjärjestelmän mukainen vuosio opiskelijamäärä.

⁹Ei sisällä IB-lukioiden tai Reifeprüfung -tutkintoja.

¹⁰Sisältää myös muun kuin tutkintoon johtavan koulutuksen opiskelijat.

¹¹Sisältää ammattitutkintoon ja erikoisammattitutkintoon johtavan oppilaitosmuotoisen ja oppisopimusmuotoisen koulutuksen.

¹²Aloittaneita ja tutkintoja koskevien tietojen osalta lähde ammattikorkeakoulujen AMKOTA-tietokanta. Ulkomaalaisten opiskelijoiden osalta tiedot Tilastokeskuksesta.

¹³Ei sisällä ylempää amk-tutkintoa ja erikoistumisopintoja suorittavia sekä ammatillisen opettajankoulutuksen opiskelijoita, lähde AMKOTA-tietokanta.

¹⁴Sisältää alemman ja ylemmän korkeakoulututkinnon opiskelijat ja tutkinnot, lähde yliopistojen KOTA-tietokanta.

¹⁵Sisältää kaikki jatkotutkinto-opiskelijat (myös lisensiaattitutkinnon), lähde KOTA-tietokanta.

Taide- ja kulttuuripolitiikka

Luovuuden edellytysten parantaminen

Tavoitteena on parantaa luovan toiminnan edellytyksiä, tunnistaa ja vahvistaa taiteellisen ja muun luovuuden vaikutusta yhteiskunnan kehitykseen aikaisempaa monipuolisemmin sekä aktivoida ja tukea näihin tavoitteisiin liittyviä toimintoja ja toimenpiteitä.

Taiteen, kulttuurin ja tiedon saatavuuden parantaminen

Tavoitteena on kulttuurisen monimuotoisuuden lisääminen ja sivistyksellisten ja kulttuuristen oikeuksien parantaminen, lasten ja nuorten sekä vammaisten ja vähemmistöryhmien kulttuuripalveluiden saavutettavuuden lisääminen ja kansallisesti tärkeiden kulttuuri- ja taidelaitosten toiminnan turvaaminen.

Kansallisen kulttuuriperinnön säilyttäminen, suojelu ja aktiivisen käytön vahvistaminen

Tavoitteena on kulttuuriympäristön ja -perinnön suojelu ja säilyttäminen sekä kulttuuriperinnön saavutettavuuden ja siihen liittyvän tiedon lisääminen. Kansalaisten ja muiden käyttäjien osallisuutta kulttuuriperintöön vahvistetaan monipuolistamalla saatavuutta sekä kehittämällä aineistoja ja palveluja.

Kulttuurituotannon edellytysten ja kulttuurin aseman vahvistaminen tietoyhteiskunnassa

Tavoitteena on luovan talouden vahvistaminen kulttuurin ja taiteen toimialoilla. Vahvistetaan kansallista kilpailukykyä ja työllisyyttä kulttuurin alojen tuotteiden ja palvelujen sekä sisältöjen tuotantoa ja vaihdantaa tukemalla.

Eräitä valtionosuusjärjestelmän avulla tuettujen taide- ja kulttuurilaitosten tunnuslukuja (1 000 henkeä)

	2003 toteutuma	2004 toteutuma	2006 arvio
Teatteri- ja orkesterilain piiriin kuuluvien teattereiden ja Kansallisteatterin katsot	2 529	2 490	2 500
Museoiden kävijämäärät valtionosuuden piirissä ja muissa päätoimisesti hoituissa museoissa	4 523	4 723	4 700
Sinfoniaorkesterien ¹⁶ ja Kansallisoopperan kuulijat	945	952	952
Yleisten kirjastojen kokonaislainaus	108 405	109 753	111 000

Liikuntapolitiikka

Väestön hyvinvoinnin, terveyden ja toimintakyvyn edistäminen

Tavoitteena on riittävästi liikkuvien aktivointi säännölliseen liikkumiseen kaikissa ikäryhmissä, väestön ylipainoisuuden kasvun hillitseminen liikunnan avulla sekä liikkumisympäristön ottaminen huomioon yhdyskuntasuunnittelussa. Tavoitetta toteutetaan terveysliikuntaa edistäväillä ohjelmilla sekä tukemalla liikuntajärjestöjen toimintaa ja laajoja väestöryhmiä palvelevaa liikuntapaikkarakentamista.

Yhteiskunnallisen osallisuuden ja osallistumisen vahvistaminen

Tavoitteena on tukea valtakunnallisten liikuntajärjestöjen koulutustoiminnan laadun ja sisällön kehittämistä osana liikunnan koulutusjärjestelmää palvelemaan lasten ja nuorten, terveysliikunnan ja huippu-urheilun tarpeita.

¹⁶Sisältää kaksi valtionosuusjärjestelmään kuulumatonta orkesteria.

Kansainväliseen menestykseen tähtäävän sekä eettisesti ja yhteiskuntavastuullisesti toimivan huippu-urheilun tukeminen

Tavoitteena on huippu-urheilun toimintaedellytysten parantaminen tukemalla valmennusjärjestelmien kehittämistä ja tehostamista, vammaishuippu-urheilun integrointia sekä antidopingtoimintaa.

Tunnusluku	2003 toteutuma	2004 toteutuma	2006 arvio
Terveytensä kannalta riittävästi (2 krt/vko) liikkuvat 15—64 -vuotiaat ihmiset, %			
— miehet	58	61	61
— naiset	65	65	65

Lähde: 2003 ja 2004 Kansanterveyslaitos, 2006 OPM

Tunnusluku	2003 toteutuma	2004 toteutuma	2006 arvio
Liikunnan vapaaehtois- ja kansalaistoimintaan osallistuminen vuosina 1997—98, 2001—02 ja 2006, henk.			
Kaikki	435 000	509 000	509 000
— miehet	265 000	291 000	291 000
— naiset	170 000	218 000	218 000

Lähde: 1997—98, 2001—02 Kansallinen liikuntatutkimus, Suomen Gallup, 2006 OPM

Nuorisotyö ja -politiikka

Nuorten aktiivisen kansalaisuuden tukeminen

Nuorten aktiivisen kansalaisuuden tavoitteena on kehittää nuorten tavoitteellista toimintaa kansalaisyhteiskunnassa. Nuorten aktiivista kansalaisuutta edistetään tavoitteena luoda edellytykset jokaiselle nuorelle osallistumiseen ja omaan harrastukseen. Tavoitteena on, että nuoret äänestävät valtakunnallisissa vaaleissa yhtä aktiivisesti kuin muu väestö.

Nuorten sosiaalinen vahvistaminen

Nuorille suunnataan toimenpiteitä, joilla nuorten elämäntaidot paranevat. Sosiaalinen vahvistaminen on kohdennettua toimintaa, joka keskittyy syrjäytymisen riskiryhmässä oleviin nuoriin. Nuorten työpajatoiminnalla alennetaan nuorten työttömien määrää ja ehkäisevällä huumetyöllä vähennetään nuorten huumeiden käyttöä ja kokeilua.

Nuorten kasvu- ja elinolojen parantaminen

Nuorten kasvu- ja elinoloja parannetaan tehostamalla hallituksen nuoriin kohdistuvaa sukupolvipolitiikkaa tavoitteena nuorten elinolojen saattaminen samalle tasolle muiden väestöryhmien kanssa. Tavoitteen saavuttamista seurataan nuorten elinoloindikaattorien avulla.

Seuranta: nuorten elinoloindikaattorit

	2003	2004	2006
Nuorten työpajatoiminta	toteutuma	toteutuma	arvio
Pajat, lkm	236	230	220
Nuoret pajoissa, lkm (6 kk:n jaksoissa)	7 100	7 000	8 000
Koulutukseen tai työhön sijoittuneet, %	50	50	55
Nuorisotyöttömät, lkm	35 000	34 800	29 500

Valtionosuusuudistus

Valtionosuusjärjestelmän ja sen uudistuksen kokonaiskuvaus esitetään talousarvioesityksen yleisperusteluissa.

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia (635/1998) muutetaan osana valtion ja kuntien välistä kustannustenjaon uudistusta. Koko valtionosuusjärjestelmää koskevana uudistuksena kustannustenjaon tarkistusta muutetaan siten, että tarkistus tehdään joka neljäs vuosi ja valtionosuusprosentista säädetään erikseen joka neljäs vuosi. Kustannustenjaon ulkopuolella olevilla tehtävillä säilytetään kiinteä valtionosuusprosentti. Lisäksi kustannustason muutosta vastaavat indeksitarkistukset tehdään täysimääräisinä.

Kunnan omarahoitusosuuden korottamisesta luovutaan, minkä johdosta kuntien omarahoitusosuuteen aikaisemmin tehdyt muutokset otetaan huomioon alentamalla opetus- ja kirjastotoimen käyttökustannusten valtionosuusprosenttia.

Lait tulevat voimaan 1.1.2006. Kustannustenjaon tarkistusmenettelyä sovelletaan ensimmäisen kerran päätettäessä valtionosuuden perusteista vuodelle 2008. Kustannustenjaon tarkistamista ja indeksien laskemista koskevat ehdotukset koskevat koko rahoitus- ja valtionosuusjärjestelmää.

Perusopetuksen yksikköhintojen laskentatapaa yksinkertaistetaan ja yksikköhintojen eri määräytymisperusteiden painoarvoa muutetaan valtioneuvoston asetuksella säädettävillä kertoimilla. Uutena perusopetuksen valtionosuuden porrastusperusteena otetaan käyttöön vieraskielisten oppilaiden määrä.

Tuloksellisuus ja vaikuttavuus otetaan yhdeksi ammatillisen koulutuksen rahoituksen määräytymisperusteeksi.

Ammattikorkeakoulujen yksikköhinnoissa otetaan huomioon suoritettut tutkinnot. Ammatillista opettajankoulutusta varten myönnetään valtionosuutta. Yksikköhinnan laskentaa yksinkertaistetaan ja rahoituksen ennakoitavuutta lisätään.

Ammatillisen koulutuksen ja ammattikorkeakoulujen rahoituksessa luovutaan perustamiskustannuksiin myönnettävistä erillisistä valtionosuuksista.

Kirjastojen yksikköhinnan laskennassa käytettävästä asutusrakenneryhmyksestä luovutaan ja siirrytään yhteen yksikköhintaan. Yksikköhintaa korotetaan harvimmassa asuissa kunnissa ja kirjastolle määrätyn erityisen tehtävän takia.

Teattereiden yksikköhintaan tehdään indeksitarkistus. Teattereiden, museoiden ja orkestereiden valtionosuuden perusteena olevat yksikköhinnat lasketaan erikseen kunkin kulttuurilaitosmuodon osalta joka neljäs vuosi vuodesta 2008 alkaen.

Hallinnonalan määrärahat luvuittain vuosina 2004–2006

	v. 2004 tilinpäätös 1000 €	v. 2005	v. 2006 esitys 1000 €	Muutos 2005—2006	
		varsinainen talousarvio 1000 €		1000 €	%
01. Opetusministeriö	220 230	229 610	240 571	10 961	5
05. Kirkollisasiat	2 417	2 542	2 564	22	1
07. Opetushallitus	18 403	18 409	18 725	316	2
08. Kansainvälinen yhteistyö	15 138	10 821	10 569	- 252	- 2
10. Yliopisto-opetus ja -tutkimus	1 298 612	1 322 902	1 360 037	37 135	3
20. Ammattikorkeakouluopetus	335 107	353 559	367 158	13 599	4
40. Yleissivistävä koulutus	1 800 327	1 900 208	1 958 315	58 107	3
60. Ammatillinen koulutus	544 209	575 786	639 172	63 386	11
69. Ammatillinen lisäkoulutus ja vapaa sivistystyö	303 614	319 523	330 626	11 103	3
70. Opintotuki	740 299	749 544	775 565	26 021	3
88. Tiede	238 910	239 883	258 361	18 478	8
90. Taide ja kulttuuri	331 648	348 774	359 690	10 916	3
98. Liikuntatoimi	90 043	91 291	96 385	5 094	6
99. Nuorisotyö	30 742	34 568	38 951	4 383	13
Yhteensä	5 969 700	6 197 420	6 456 689	259 269	4
Henkilöstön kokonaismäärä	30 360	30 790	30 970		

Valtionosuudet opetusministeriön hallinnonalalla (1 000 euroa)

	2005		
	varsinainen talousarvio	2006 esitys	2005/2006 muutos
29.20.30 Ammattikorkeakoulut	346 605	360 704	14 099
29.40.30 Yleissivistävä koulutus	1 783 738	1 844 942	61 204
29.60.30 Ammatillinen koulutus	431 505	500 397	68 892
29.60.31 Oppisopimuskoulutus	107 417	101 727	-5 690
29.69.30 Kansalaisopistot	76 793	78 100	1 307
29.69.31 Ammatillinen lisäkoulutus	109 171	112 790	3 619
29.69.50 Kansanopistot	45 633	46 847	1 214
29.69.51 Ammatilliset erikoisoppilaitokset	17 425	18 169	744
29.69.55 Opintokeskukset	13 163	11 538	-1 625
29.69.56 Kesäyliopistot	4 414	4 511	97
29.90.30 ja 52 Kirjastot	90 510	91 235	725
29.90.31 ja 52 Teatterit ja orkesterit	43 974	45 529	1 555
29.90.32 ja 52 Museot	18 169	18 987	818
29.90.33 Kuntien kulttuuritoiminta	6 650	5 000	-1 650
29.98.50 ja 52 Liikunnan koulutuskeskukset	14 360	16 708	2 348
29.98.50 Kuntien liikuntatoimi	15 435	16 712	1 277
29.99.50 Kuntien nuorisotyö	6 100	7 073	973
Yhteensä	3 131 062	3 280 969	149 907
Arvio valtionosuuksien jakautumisesta			
Kunnat ja kuntayhtymät (77 %)	2 410 918	2 526 346	115 428
* Kunnat	1 326 005	1 389 490	63 485
* Kuntayhtymät	1 084 913	1 136 856	51 943
Yksityiset (23 %)	720 144	754 623	34 479

Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarot

Veikkaus Oy:n tulouttamistavoitteeksi on asetettu vuoden 2006 osalta 387,2 milj. euroa. Veikkausvoittovaramomenttien 29.90.52, 29.98.50 ja 29.99.50 mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 4 000 000 euroa Veikkaus Oy:n käyttörahastosta tuloutettuja varoja, jotka ovat kertyneet aikaisemmilta vuosilta. Lisäksi voittovaroista aikaisemmin myönnettyjen lainojen kuoletuksia ja korkoja arvioidaan kertyvän 0,2 milj. euroa. Veikkausvoittovaroja on edunsaajien käytettävissä yhteensä 391,4 milj. euroa.

Voittovaroista ehdotetaan myönnettäväksi momentilta 29.88.53 tieteen tukemiseen 75,7 milj. euroa, momentilta 29.90.52 taiteen tukemiseen 186,4 milj. euroa, momentilta 29.98.50 liikunnan tukemiseen 95,1 milj. euroa ja momentilta 29.99.50 nuorisokasvatustyön tukemiseen 34,2 milj. euroa.

Arpajaislain (1047/2001) mukaisesti raha-arpajaisten sekä veikkaus- ja vedonlyöntipelien tuotto käytetään urheilun ja liikuntakasvatuksen, tieteen, taiteen ja nuorisotyön edistämiseen. Arpajaislain mukaan em. pelejä toimeenpanevan rahapeliyhteisön asianomaisen tilikauden voittoa sekä voittovaroista myönnettyistä lainoista kertyviä kuoletuksia ja korkoja vastaavaksi arvioitu määräraha otetaan vuosittain valtion talousarvioon. Raha-arpajaisten sekä veikkaus- ja vedonlyöntipelien tuoton käyttämisestä annetun lain (1054/2001) 2 §:ssä tarkoitettujen veikkausvoittovarojen tuotosta rahoitettavien kirjaston valtionosuuksien määräksi ehdotetaan 40 milj. euroa, mikä on 44 % näiden valtionosuuksien kokonaismäärästä. Muihin tarkoituksiin käytettävä veikkausvoittovarojen tuotto on siten 351,5 milj. euroa. Viimeksi mainitusta euromäärästä ehdotetaan mainitun lain 1 §:ssä säädetyissä rajoissa käytettäväksi 27,1 % urheilun ja liikuntakasvatuksen edistämiseen, 9,7 % nuorisotyön edistämiseen, 21,5 % tieteen edistämiseen ja 41,7 % taiteen edistämiseen. Voittovarot muodostavat keskeisen rahoituslähteen tieteen, taiteen, liikunnan ja nuorisotyön sektoreilla. Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi raha-arpajaisten sekä veikkaus- ja vedonlyöntipelien tuoton käyttämisestä annetun lain 2 §:n muuttamisesta.

Veikkausvoittovaroilla on katettu edunsaajien kokonaisrahoituskehyksistä seuraavat osuudet vuosina 2001—2006 (milj. euroa)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
	TP	TP	TP	TP	TA	TAE
Tiede	179,8	188,9	210,5	238,9	239,9	258,3
— veikk.varat	75,9	76,2	75,8	75,7	75,7	75,7
— budj.varat	103,8	112,7	134,7	163,2	164,1	182,6
Kirjastojen valtionosuus	82,7	80,1	87,0	88,0	90,5	90,9
— veikk.varat	67,2	35,5	58,6	59,3	48,9	40,0
— budj.varat	15,5	44,5	28,4	28,7	41,6	50,9
Taide	209,9	222,2	227,0	242,4	258,3	268,8
— veikk.varat	137,3	144,2	130,1	128,2	136,2	146,4
— budj.varat	72,6	78,0	96,9	114,3	122,1	122,4
Liikunta	81,6	84,4	85,7	90,0	91,3	96,4
— veikk.varat	80,7	83,3	83,9	88,1	89,4	95,1
— budj.varat	0,9	1,0	1,9	1,9	1,9	1,3
Nuoriso	21,1	22,0	22,4	30,7	34,6	38,9
— veikk.varat	20,3	20,3	20,7	28,5	31,7	34,2
— budj.varat	0,8	1,6	1,6	2,2	2,8	4,7
Veikkausvoittovarot yhteensä	381,4	359,5	369,0	379,9	381,9	391,4

Eräisiin käyttötarkoituksiin varatut määrärahat veikkausvoittovaroista ja muilta talousarvion momenteilta (euroa)

	Veikkausvoittovarat	Yleiset budjettivarat	Yhteensä
Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen toimintamenot	2 175 000	2 788 000	4 963 000
Suomen Akatemian tutkimusmäärärahat	59 200 000	120 132 000	179 332 000
Valtionosuus ja -avustus teattereille ja orkestereille	31 862 000	13 667 000	45 529 000
Valtionosuus ja -avustus museoille	14 516 000	4 471 000	18 987 000
Valtionosuus ja -avustus kirjastoille	43 426 000	51 274 000	94 700 000
Entistämis- ja korjausavustukset	1 075 000	1 367 000	2 442 000
Taidetoimikuntien toimintamenoihin sekä alueellisille taidetoimikunnille käytettäväksi taiteen edistämiseen	4 320 000	3 357 000	7 677 000
Liikunnan koulutuskeskukset	15 400 000	1 308 000	16 708 000
Nuorten työpajatoiminnan kehittäminen ja syrjäytymisen ehkäisy	1 400 000	4 723 000	6 123 000

Opetusministeriön hallinnonalan valtuusyhteenveto (milj. euroa)

	2006	2007	2008	2009	2010—	Valtuuden käytöstä aiheutuvat kaikki menot yhteensä
Ennen vuotta 2006 tehdyt sitoumukset	261,6	153,9	39,4	49,9	64,9	569,7
Vuoden 2006 sitoumukset	59,8	108,1	83,5	36,9	46,5	334,8
Valtuudet yhteensä	321,4	262,0	122,9	86,8	111,4	904,5

10. Yliopisto-opetus ja -tutkimus

Selvitysosa: Korkeakoululaitoksen kehittämisestä annetun lain mukaan yliopistojen toimintamenomomentille osoitettua määrärahaa korotetaan vuosittain vähintään määrällä, mikä vastaa valtion keskustason palkkauksia koskevista sopimusratkaisuista aiheutuvaa palkkausmenojen kasvua. Lisäksi vuosina 2005—2007 määrärahaa korotetaan vähintään 20 miljoonalla eurolla kunakin vuonna. Säännös koskee vuosia 2005—2007.

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Yliopistojen merkitys korostuu kansallisessa ja alueellisessa innovaatiojärjestelmässä sekä kulttuurin, kilpailukykyimme ja hyvinvointimme kehittämisessä. Tämä edellyttää yliopistojen kansainvälistymisen sekä tutkimus- ja innovaatiotoiminnan edellytysten kehittämistä. Tavoitteena on toiminnan korkea kansainvälinen taso ja laatu.

Tavoitteena on turvata korkeasti koulutetun työvoiman ja tutkijakunnan saatavuus. Yliopistokoulutuksen ja -tutkimusten sisältöä kehitetään paremmin yhteiskunnan muuttuvia tarpeita vastaaviksi määrällisesti ja laadullisesti.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Yliopistot lisäävät kansainvälistä yhteistyötä ja verkostoitumista erityisesti tutkimuksen alueella. Yliopistot lisäävät vieraskielistä opetusta ja ulkomaisten opiskelijoiden sekä opetus- ja tutkimushenkilöstön rekrytointia. Perustutkimusta suorittavista 5 400 käy vuoden aikana ulkomailla opiskelemassa yli kolmen kuukauden jakson.

Yliopistot kehittävät opintoprosessien laatua tehostamalla opintojen suunnittelua, ohjausta ja opintojen etenemisen seuranta. Työelämässä toimiville kehitetään täydennyskoulutusta, soveltuvaan tutkintoon johtavaa koulutusta ja avoimen yliopisto-opetuksen tarjontaa.

Yliopistot kehittävät yhteyksiään muuhun yhteiskuntaan ja elinkeinoelämään tehostamalla liiketoimintaosaamistaan, innovaatiopalvelujaan sekä tutkimustulosten kaupallista hyödyntämistä mm. yliopistoyhtiöiden tarjoamien mahdollisuuksien avulla. Yliopistojen alueellista vaikuttavuutta vahvistetaan verkostoitumalla ja lisäämällä vuorovaikutusta alueiden keskeisten toimijoiden kanssa.

Yliopistot jatkavat sisäisten rakenteidensa ja toimintatapojensa kehittämistä profiloitumalla painoalojensa vahvistamiseksi ja laajentavat toimintansa rahoituspohjaa suoran budjettirahoituksen lisäksi hankkimallaan täydentävällä rahoituksella. Yliopistojen täydentävän rahoituksen osuus on vähintään 36 prosenttia kokonaisrahoituksesta. Täydentävän rahoituksen tulee tukea yliopistojen perustehtäviä ja niihin liittyviä tavoitteita.

Yliopistojen toimintoja kehittämällä yliopistokoulutuksen aloittamisikä ja tutkinnon suorittamisikä laskee, koulutuksen läpäisy nousee ja keskeyttäminen vähenee.

Kaikilla koulutusaloilla vähintään 75 prosenttia aloittaneista opiskelijoista suorittaa ylemmän korkeakoulututkinnon tavoiteajassa.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Yliopistot kehittävät työyhteisöään siten, että niiden kilpailukyky työnantajina paranee ja henkilöstön työkyky ja -tyytyväisyys lisääntyvät. Yliopistot edistävät tasarvoisen työ- ja tiedeyhteisön kehittymistä.

Yliopistojen kustannusten kohdentuminen eri tulosalueille 2002—2006

	2002 toteutuma	2003 toteutuma	2004 toteutuma	2006 arvio
<i>Kokonaiskustannukset, milj. euroa</i>	1 772	1 850	1 930	
Koulutus (%)	38,9	38,8	37,7	37,0
Tutkimus ja jatkotutkintokoulutus (%)	50,6	50,3	51,2	51,8
Yhteiskunnalliset palvelut ja taiteellinen toiminta (%)	10,5	10,9	11,1	11,2
<i>Budjettirahoitteisen toiminnan kustannukset, milj. euroa</i>	1 127	1 208	1 250	
Koulutus (%)	49,5	49,0	48,1	47,8
Tutkimus ja jatkotutkintokoulutus (%)	39,6	40,2	40,6	40,9
Yhteiskunnalliset palvelut ja taiteellinen toiminta (%)	10,9	10,8	11,3	11,3

Yliopistoilla arvioidaan olevan käytössä EU:n maataloustuotannon tukia noin 336 000 euroa.

Yliopistoilla säilytetään oikeus luovuttaa tiloja opiskelijaruokaloille sekä opinala- ja harrastejärjestöille vastikkeetta siitä huolimatta, että Senaatti-kiinteistöt perii yliopistoilta vuokraa näistä tiloista.

40. Yleissivistävä koulutus

Selvitysosa:

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Yleissivistävän koulutuksen (esiopetus, perusopetus, lisäopetus, lukiokoulutus, taiteen perusopetus ja aamu- ja iltapäivätoiminta) kehittämisen lähtökohtana on koulutuksen perusturvan takaaminen ja vahvistaminen kaikille asuinpaikasta, kielestä ja taloudellisesta asemasta riippumatta. Toiminnan keskeisiä tavoitteita on varmistaa lasten ja nuorten oikeuksien toteutuminen ammattitaitoiseen opetukseen ja ohjaukseen sekä turvalliseen opiskeluympäristöön ja oppilaiden ja opiskelijoiden hyvinvointiin. Tavoitteena on perusopetuksen sekä lukiokoulutuksen toteuttaminen laadukkaasti ja tuloksellisesti ja siten, että oppilaat saavuttavat jatko-opintojen edellyttämät valmiudet ja että entistä suurempi osuus koulunsa päättävistä nuorista aloittaa jatko-opinnot samana vuonna. Perusopetuksen vaikuttavuutta kuvataan kansainvälisillä PISA-tutkimusten tuloksilla.

Perusopetuksen uudet opetussuunnitelmat otetaan asteittain käyttöön viimeistään vuonna 2006. Lukion uudet opetussuunnitelmat otettiin käyttöön vuonna 2005. Opetussuunnitelmien toimeenpanoa ja niiden toteutusta tuetaan ja seurataan ja opetuksen ja ohjauksen tukipalveluja kehitetään. Opetussuunnitelman toimeenpanoon liittyen tavoitteena on kehittää oppimisympäristöjä, opetusmenetelmiä ja työtapoja sekä oppimateriaaleja erilaiset oppimistavat huomioonottaviksi. Opetuksen kehittämisessä kiinnitetään erityistä huomiota myös yhteisöllisyyden vahvistamiseen ja hyvinvoinnin lisäämiseen.

Kuntien valtionosuusjärjestelmän uudistuksen yhteydessä perusopetuksen valtionosuusperusteita muutetaan siten, että kouluverkon ja oppilaiden lukumäärän perusteella yksikköhintaa porrastetaan ainoastaan harvimpaan asuttujen kuntien ja saaristokuntien kohdalla, mistä johtuen muiden porrastusperusteiden painoarvoa muutetaan. Uutena määräytymisperusteena otetaan käyttöön vieraskielisten oppilaiden määrä.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Jatketaan perusopetuksen laatusuosituksen valmistelua koulutuksen perusturvan ja tuottavuuden kehittämiseksi. Tavoitteena on, että laatusuositukset tukevat koulutuksen järjestäjiä ja kouluja opetuksen laadun kehittämisessä sekä terveellisten ja turvallisten oppimisympäristöjen luomisessa. Laatusuosituksilla tuetaan oppilaiden hyvinvointia, kasvua ja oppimista sekä heidän opetuksellisten oikeuksiensa toteutumista. Määritetään perusopetuksen laatukriteerit sekä niitä vastaavat hyvän laadun kuvaukset.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan toteutusta tuetaan perustamalla alueellisia kehittämisverkostoja ja tuottamalla materiaalia toiminnan tueksi. Laaditaan selvitys toiminnan laadun, laajuuden ja palvelutarjonnan monipuolisuuden kehittymisestä sekä lain vaikutuksista palvelujen rahoitukseen.

Esiopetusta kehitetään varhaiskasvatuksen jatkumona. Toteutetaan ryhmäkokoselvitysten perusteella tarpeelliset lainsäädännön muutokset. Muita kehittämistoimenpiteitä valmistellaan yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan kanssa.

Opettajien ammatillista osaamista vahvistetaan kehittämällä toimintamalleja ja moniammatillista yhteistyötä syrjäytymisvaarassa olevien ja erityistä tukea tarvitsevien

oppilaiden ja opiskelijoiden opetukseen, oppilashuoltoon sekä maahanmuuttajien opetukseen. Aloitetaan erityisopetuksen pitkän tähtäimen kehittämisstrategian laadinta.

Maahanmuuttajataustaisten oppilaiden erityistarpeet otetaan huomioon esiopetuksen, perusopetuksen ja lukiokoulutuksen kehittämisessä, kuten laatusuositusten laadinnassa ja opinto-ohjauksen ja kansalaisvaikuttamisen hankkeissa.

Kansalaisvaikuttamisen politiikkaohjelmaan liittyen käynnistetään aktiivista ja demokraattista kansalaisuutta tukevien rakenteiden ja valmiuksien kehittäminen kouluissa. Osallistuva oppilas — yhteisöllinen koulu -hankkeen tavoitteena on vakiinnuttaa oppilaiden osallistuminen oppilaitosten toimintakulttuuriin. Vuoden 2006 loppuun mennessä tavoite on ulottaa toimintaa noin 100 kuntaan.

Jatketaan taiteen perusopetuksen kehittämisen tueksi käynnistettyä tilasto- ja tietopohjan rakentamista. Laaditaan yhteistyössä Opetushallituksen ja sidosryhmien kanssa kehittämisstrategia, jossa tarkastellaan taiteen perusopetuksen tehtävää ja tulevaisuutta osana lasten ja nuorten taidekasvatuksen kokonaisuutta.

Eri kouluasteiden nivelvaiheiden yhteyttä vahvistetaan ja tehostetaan opinto-ohjausta. Toisen asteen yhteishakujärjestelmä uudistetaan vuosien 2005—2006 aikana siten, että sähköinen hakujärjestelmä voidaan ottaa käyttöön vuoden 2007 aikana.

Lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten opetuksen yhteistä järjestämistä tuetaan ja kannustetaan oppilaitosten keskinäistä yhteistyötä. Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen järjestämislupien myöntämiseen suhtaudutaan erittäin pidättyväisesti. Lukiokoulutuksen järjestäjiä arvioidaan olevan 312 ja perusopetuksen järjestäjiä 512. Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen tehokkuuden lisäämiseen pyritään läpäisyä parantamalla ja keskeyttämistä vähentämällä. Peruskoulu- ja lukioverkon kehittämisessä tuetaan tarkoituksenmukaisia ja tehokkuutta lisääviä järjestelyjä. Koulutuksen järjestämistä ja saavutettavuutta tarkastellaan laajemmasta seudullisesta ja alueellisesta näkökulmasta.

Kehitetään suullisen kielitaidon arviointia. Laaditaan aikuisten lukiokoulutuksen kehittämishjelma. Etälukiotoimintaa kehitetään tasapuolisten opiskelumahdollisuuksien turvaamiseksi. Ylioppilastutkinnon reaaliaineen kokeiden uudistus toimeenpannaan ja ylioppilastutkintolautakunnan uudistettu tietojärjestelmä otetaan käyttöön.

Käynnistetään yleissivistävän koulutuksen päätöksenteon, strategisen suunnittelun ja seurannan sekä tietojohtamisen tueksi tarvittavan tietojärjestelmän kehittämistyö. Tavoitteena on mahdollistaa ajantasaisen, kattavan ja luotettavan tiedon tuottaminen, hallinta ja siirtäminen mahdollisimman tuloksellisesti eri toimijoiden välillä.

Yleissivistävän koulutuksen oppilasmäärät vuosina 2004—2006

	2004	2005	2006	2005/2006
	syksy	syksy	syksy	syksy
	toteutuma	arvio	arvio	muutos
Esiopetus	58 386	59 000	58 000	-1 000
Perusopetus	581 081	580 000	573 000	-7 000
— josta lisäopetus	2 259	1 950	2 000	+50
Nuorten lukiokoulutus	108 584	110 000	114 000	+4 000
Aikuisten lukiokoulutus	24 313	24 000	24 000	-
— josta aineopiskelijat	14 371	13 500	13 000	-500

Ylioppilastutkintoon osallistuu vuonna 2006 noin 77 200 kokelasta ja heidän arvioidaan suorittavan yhteensä noin 215 300 koetta.

Oppilaita Helsingin ranskalais-suomalaisessa koulussa arvioidaan vuonna 2006 olevan 866 ja Suomalais-venäläisessä koulussa 680. Oppilaitoksissa on tarkoitus suorittaa vuoden 2006 aikana yhteensä 128 perusopetuksen päättötodistusta sekä 81 ylioppilastutkintoa.

Valtion kuulo-, näkö- ja liikuntavammaisten koulujen toimintaa tehostetaan edelleen erityisesti tukipalvelujen alueella. Vuoden 2006 aikana on tarkoitus antaa opetusta 485 oppilaalle.

98. Liikuntatoimi

Selvitysosa:

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Liikuntatoimen ensisijaisena tavoitteena on edistää liikunnan avulla väestön hyvinvointia ja terveyttä koko elämänsä aikana. Lisäksi tavoitteena on vahvistaa liikunnan roolia kansalaisyhteiskunnassa avustamalla liikuntajärjestöjä. Kansainvälistä menestystä tavoitellaan sekä yksilö- että joukkuelajeissa. Toimialan johtamista ja strategista suunnittelua vahvistetaan kehittämällä ohjaus-, arviointi- ja seurantajärjestelmiä sekä hyödyntämällä liikuntatieteellisiä tutkimustuloksia ja erityisesti toimintavuonna valmistuvaa kansallista liikuntatutkimusta.

Opetusministeriö tukee valtionavustuksin lasten, nuorten sekä aikuisten harraste-, kunto- ja terveystoimintaa, kilpa- ja huippu-urheilua sekä niihin liittyvää kansalaistoimintaa ja kansainvälistä liikunta-alan yhteistyötä. Liikuntapaikkojen rakentamispolitiikkaa ohjataan tavoitteena edistää ihmisen koko elinkaaren tarpeita vastaavia liikuntaolosuhteita. Liikunnan koulutuksen osalta toimintaedellytyksiä vahvistetaan opetusministeriön ammatillisessa koulutuksessa ja vapaassa sivistystyössä 2006—2008 asteittain käyttöön otettavan informaatio-ohjauksen suuntaisesti. Liikuntatieteellistä toimintaa tuetaan.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Liikuntapaikkarakentamisessa etusijalla ovat laajoja käyttäjäryhmiä palvelevat liikuntapaikat sekä lähiliikuntapaikkojen rakentaminen. Olemassa olevan rakennuskannan kunnossapito ja nykyaikaistaminen korostuvat. Liikuntapaikkojen peruskorjausten teknistaloudellisesti oikea-aikaista toteutusta edistetään nostamalla hankekohtaista avustusmäärää. Opetusministeriön liikuntapaikkojen rahoitussuunnitelmassa vuosille 2005—2008 vuodelle 2006 on hyväksytty 22 liikuntapaikkahanketta. Toimintavuoden tavoitteena on, että näistä hankkeista toteutuisi vähintään 20 (90 %).

Valtakunnallisten liikuntajärjestöjen toimintaedellytyksiä pyritään parantamaan. Tukea suunnataan laaja-alaisiin, kansalaistoiminnan elinvoimaisuutta, osallisuutta ja osaamista vahvistaviin kehittämishankkeisiin. Toimintavuoden 2006 painopisteenä tuetaan liikuntajärjestöjen valmentaja- ja koulutusjärjestelmän luomista. Tavoitteena on liikunnan perustasolla toimivien urheiluseurojen toimintaedellytysten parantaminen. Liikuntajärjestöjen tulosperusteisen valtionapujärjestelmän kehittämistä jatketaan siten, että se on täysimääräisesti käytössä vuonna 2007.

Tuetaan lapsille ja nuorille tarkoitettua liikunnan kansalaistoimintaa sekä kehitetään toimintatapoja, joiden avulla voidaan aktivoida erityisesti vähän liikkuvia lapsia päivittäiseen liikuntaan. Välittömästi koulupäivän jälkeen tapahtuvan liikunnallisen ilta-päivätoiminnan tukea suunnataan 3.—9. -luokkalaisten liikuntatoiminnan kehittämiseen. Liikuntaohjelman erityisenä painopisteenä ovat 13—18 -vuotiaat.

Lasten liikunnan seuratoiminnan paikallistukihankkeet

	myönnetyt	hakemukset	lapsia ja nuoria	tytöt %	pojat %
2003	382	780	32 000	45	55
2004	348	664	57 300	44	56
2006 (tav)	370		60 000	46	54

Tuetaan toimenpiteitä, joilla parannetaan liikunnan avulla väestön toimintakykyä, terveyttä ja hyvinvointia. Hallinnon välistä yhteistyötä vahvistetaan terveystuettujen tavoitteiden saavuttamiseksi yhdessä erityisesti sosiaali- ja terveysministeriön kanssa.

Kunnossa Kaiken Ikää -ohjelma

	hankkeet	kunnat	liikkujien määrä	naiset (%)	miehet (%)
2003	152	168	49 200	69	31
2004	164	174	52 000	69	31
2006 (arvio)	180	180	55 000	68	32

Kansainväliseen menestykseen tähtäävän huippu-urheilun toimintaedellytyksiä vahvistetaan parantamalla nuorten lupaavien urheilijoiden valmennusedellytyksiä sekä käynnistetään joukkuepallouloiprojekti, jonka tavoitteena on luoda edellytyksiä pallolajien kansainväliselle menestymiselle olympia- ja muissa arvokisoissa. Luodaan edellytyksiä valmennuksen tehostamiselle tukemalla lajiliittojen valmennusjärjestelmien kehittämistä.

Liikunnan koulutuskeskuksia kehitetään liikunnan kansalaistoimintaa tukevin kilpa- ja huippu-urheilun valmennus- sekä koko väestölle tarkoitettuna kunto- ja terveystuettuna keskuksina.

Opiskelijavuorokaudet liikunnan koulutuskeskuksissa

	Valtakunnalliset	Muutos	%	Alueelliset	Muutos	%
2003	323 330			61 743		
2004	330 906	7 576	2	78 734	16 991	21
2006 (arvio)	340 000	9 094	3	85 000	6 266	8

Vaikutetaan kansainvälisen ja eurooppalaisen liikuntapolitiikan yhteistyömuotoihin liikunnan kansalaistoiminnan toimintamahdollisuuksien edistämiseksi.

10. (40.) Yleissivistävä koulutus

21. Valtion yleissivistävän koulutuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 00 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) EU:n Eurooppa-koulujen opettajien ja hallintohenkilökunnan palkkaus- ja eräiden muiden menojen maksamiseen,
- 2) valtion yleissivistävien oppilaitosten kansainvälistämiseen, maahanmuuttajien täydentävään opetukseen sekä vammaisten lasten koulujen palvelu- ja kehittämiskeskustoimintaan,
- 3) avustusten myöntämiseen oppimisympäristöjen kehittämiseen, tietoverkkojen rakentamiseen sekä tieto- ja viestintätekniiikan hyväksikäyttöön opetuksessa ja opiskelussa.

Vuonna 2007 saa tehdä vammaisten lasten koulujen tilajärjestelyistä aiheutuvia vuokrasopimuksia, joista aiheutuu menoja valtiolle vuoden 2007 jälkeen siten, että nettomenojen lisäys on vuositasolla enintään 000 000 euroa.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Helsingin ranskalais-suomalainen koulu	0 000 000
Suomalais-venäläinen koulu	0 000 000
Vammaisten lasten koulut	00 000 000
Yhteensä	00 000 000
Muu opetus	
Koulukotien perusopetus	0 000 000
EU:n Eurooppa-koulut	000 000
Yhteensä	0 000 000
Kaikki yhteensä	00 000 000

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2005	2006	2007
	toteutuma	varsinainen TA	esitys
Bruttomenot	00 000	00 000	00 000
Bruttotulot	0 000	0 000	0 000
Nettomenot	00 000	00 000	00 000
Siirtyvät erät			
- vuodelta 2004	0 000		
- vuodelle 2006	0 000		

Kuntien rahoitusosuus valtion yleissivistävän koulutuksen kustannuksiin 000 000 euroa on otettu huomioon momentilla 29.40.30 mitoituksessa.

<u>Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut asiat</u>	<u>€</u>
Siirto momentilta 29.40.30	+ 000 000
Yhteensä	0 000 000

2007 talousarvio

2006 talousarvio

2005 tilinpäätös

10. (40.) Yleissivistävä koulutus

30. Valtionosuus ja -avustus yleissivistävän koulutuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)
Momentille myönnetään 0 000 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (635/1998) mukaisten valtionosuuksien ja -avustusten maksamiseen sekä kuntien valtionosuuslain mukaisten verotuloihin ja valtionosuusuudistukseen perustuvien valtionosuuksien tasausten maksamiseen kunnille,
- 2) enintään 000 000 euroa aamu- ja iltapäivätoimintaa koskevan lainsäädännön toimeenpanon tukemisesta, seurannasta ja toiminnan kehittämisestä aiheutuvien menojen maksamiseen,
- 3) enintään 0 000 000 euroa avustuksina tieto- ja viestintätekniikan käyttöön opetuksessa ja opiskelussa, oppimisympäristöjen kehittämiseen ja tietoverkkojen rakentamiseen, tietohuollon ja tietohallinnan kehittämiseen sekä tieto- ja resurssikeskusverkostojen kehittämiseen, yhteistoiminnallisten työmuotojen, tukitoimien, kodin ja koulun yhteistyön sekä opetuksen laatu järjestelmien kehittämiseen,
- 4) enintään 0 000 000 euroa opetusministeriön määräämin perustein opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 42 §:n mukaisten avustusten maksamiseen oppilaitosten kokeilu- ja kehittämistoimintaan ja oppilaitosten kansainvälistämiseen, kunnalle tai rekisteröidylle yhdistykselle Ruotsissa rajakuntien yhteistoimintaan perustuvasta suomalaisoppilaiden koulunkäynnistä aiheutuviin kustannuksiin, ulkomailta muuttaneiden oppilaiden tukiopetuksen järjestämiseen sekä avustuksen maksamiseen saamenkielisten, romanikielisten ja vieraskielisten oppilaiden äidinkielen opetuksen järjestämiseen ja ulkomailta palaavien suomalaisten oppilaiden ulkomailta hankkiman kielitaidon ylläpitämiseen peruskoulussa ja lukiossa,
- 5) Suomen, Norjan ja Ruotsin välillä yhteistyöstä ulkomaanopetuksen alalla tehdyn sopimuksen mukaisten menojen maksamiseen,
- 6) enintään 000 000 euroa taiteen perusopetusta antavien oppilaitosten harkinnanvaraisiin valtionavustuksiin

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaisen aamu- ja iltapäivätoiminnan valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävä ohjaustuntien määrä on enintään 3 751 600. Ohjaustuntien hinta on 20,95 euroa tuntia kohden.

Valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävä tuntimäärä on musiikin perusopetuksessa enintään 1 505 000 ja muussa tuntiperusteisen valtionosuuden piiriin kuuluvassa taiteen perusopetuksessa enintään 69 044 tuntia.

Taiteen perusopetuksen asukaskohtaisen valtionosuuden perusteena käytettävä yksikköhinta on 1,4 euroa asukasta kohden.

Se l v i t y s o s a :

Määrärahan arvioitu käyttö	€
1) Laskennalliset kustannukset (oppilasmäärä x yksikköhinta)	0 000 000
- esiopetus (00 000 x 4 736 e)	0 000 000
- kunnallinen perusopetus (000 000 x 5 201 e)	0 000 000
- yksityinen perusopetus (00 000 x 5 380 e)	0 000 000
- kunnallinen lukio-opetus (000 000 x 4 643 e)	0 000 000
- yksityinen lukio-opetus (00 000 x 4 792 e)	0 000 000
- asukaskohtainen taiteen perusopetus	0 000 000
Kuntien rahoitusosuus (xxx e/as)	- 0 000 000
Tasuserät	0 000 000
Aamu- ja iltapäivätoiminnan valtionosuus	0 000 000
Opetustuntikohtainen taiteen perusopetuksen valtionosuus	0 000 000
Ulkomailla toimivien koulujen valtionosuus	0 000 000
(Valtionosuudet yhteensä: 000 000 000 euroa)	
2) Aamu- ja iltapäivätoiminnan seuranta ja kehittäminen (enintään)	000 000
3) Muut avustukset (enintään)	000 000
- tietoyhteiskunta ja hyvinvointi	000 000
- tietoliikenneyhteydet	000 000
4) Rahoituslain 42 §:n mukaiset avustukset (enintään)	000 000
5) Ulkomaanopetuksen menot	000 000
6) Taiteen perusopetusta antavien oppilaitosten valtionavustukset (enintään)	000 000
Yhteensä	0 000 000 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset	€
Kustannustenjaon tarkistuksen (L xxx/xxxx) kolmas erä	+ 000 000 000
Kustannustason muutos (1,7 %)	+ 000 000 000
Tasuserien muutos	+ 000 000 000
Tietoliikenneyhteyksien parantaminen	+ 000 000 000
<u>Siirto momentille 29.10.21</u>	- 000 000
Yhteensä	0 000 000 000

Valtionosuuden mitoituksessa huomioon otettu kuntien rahoitusosuus sisältää kuntien osuutena harjoittelukouluista ja valtion yleissivistävästä koulutuksesta 000 0000 euroa.

Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa tietoyhteiskuntaohjelmaa.

2007 talousarvio
2006 talousarvio
2005 tilinpäätös

80. (90.) Taide ja kulttuuri

52. Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarot taiteen edistämiseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 000 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) taiteen ja kulttuurin edistämistä tarkoittavien toimenpiteiden rahoittamiseen, taide- ja kulttuuripolitiikan tutkimus-, selvitys- ja tiedotustoiminnan palkkaus- ja muiden menojen maksamiseen, yliopistojen ja muiden valtion laitosten kulttuuria koskeviin kokeilu- ja tutkimushankkeisiin, taideteosten hankkimiseen valtion julkisiin rakennuksiin, taiteen edistämisestä annetun lain (328/1967) mukaisiin alueellisten taidetoimikuntien myöntämiin taiteilija- ja kohdeapurahoihin sekä muihin avustuksiin sekä enintään 000 000 euroa eräistä kuvataiteen tekijöille suoritettavista apurahoista annetun lain (115/1997) mukaisiin apurahoihin,
- 2) opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (635/1998) mukaisten valtionosuuksien ja -avustusten maksamiseen museoille sekä muuhun museo- ja perinnealan tukemiseen,
- 3) EU:n ohjelmien mukaisten kulttuurihankkeiden rahoitusosuuksien maksamiseen sekä valtionhallinnon kulttuurialan kansainvälisen yhteistyön menoihin,
- 4) opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaisen valtionosuuden ja -avustuksen maksamiseen kirjastoille, enintään 0 000 000 euroa lain 42 §:n mukaisen avustuksen maksamiseen kirjastoille, enintään 000 000 euroa avustuksen maksamiseen yhteispohjoismaiseen kirjastoautoimintaan, enintään 0 000 000 euroa avustusten maksamiseen kirjastoalan järjestöille, enintään 0 000 000 euroa yleisten kirjastojen valtakunnallisiin tietoverkkopalveluihin ja kirjastohenkilöstön täydennyskoulutukseen sekä enintään 0 000 000 euroa kuntien yhteisten kirjastolaitosten tukemiseen ja kirjastojen muihin avustuksiin,
- 5) opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaisten valtionosuuksien ja -avustusten maksamiseen teattereille ja orkestereille sekä enintään 000 000 euroa teatteri- ja orkesterilain (730/1992) 6 a §:n mukaisen valtionavustuksen maksamiseen,
- 6) tekijänoikeuslain (404/1961) 55 §:ssä säädetyn tekijänoikeusneuvoston toimintamenoihin.

Alueelliset taidetoimikunnat saavat palkata 49 määräaikaista ohjaavaa taiteilijaa.

Kohdassa 1 tarkoitettut apurahat budjetoidaan maksuperusteisina.

Selvitysosa:

Määrärahan käytön arvioitu jakautuminen	€
Taiteen tukeminen	000
Kulttuuriperintö, mistä museoiden valtionosuus 000 euroa	000
Kulttuurivienti ja kansainvälinen yhteistyö	000
Kirjastotoimi, mistä kirjastojen valtionosuus 000 euroa	000
Taidelaitokset	000
Audiovisuaalinen kulttuuri ja tietoyhteiskunta	000
Opetusministeriön käytettäväksi	000
Yhteensä	000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otettu muutos	€
Kustannustenjaon tarkistuksen L (xxx/xxxx) kolmas erä	+000 000 000
Yhteensä	000 000 000

2007 talousarvio

2006 talousarvio

2005 tilinpäätös

OPETUSMINISTERIÖ

Undervisningsministeriet

MINISTRY OF EDUCATION

Ministère de l'Éducation

ISBN 952-485-133-4 (pdf)

ISSN 1458-8102

Julkaisumyynti:

Yliopistopaino

PL 4 (Vuorikatu 3)

00014 Helsingin Yliopisto

puhelin (09) 7010 2363

faksi (09) 7010 2374

books@yopaino.helsinki.fi

www.yliopistopaino.helsinki.fi